

Monitoringsrapport 2

Convenant Verzekeringssector

Monitoringsrapport 2 IMVO Convenant Verzekeringssector

Peildatum: 31 december 2019

Rapportageperiode: 31 december 2018 – 31 december 2019

Datum rapport: 20 augustus 2020

Inhoudsopgave

1.	Introductie	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Bevindingen Nulmeting	4
1.3	Totstandkoming Monitoring 2019.....	5
1.4	Opzet Monitoringsrapport	6
1.5	Het due diligence proces en ondersteunende maatregelen.....	7
1.6	Leeswijzer.....	8
2.	Verzekeraars	9
2.1	ESG-beleid: stap 1 van het due diligence proces	9
2.1.1	Kader	9
2.1.2	Bevindingen	9
2.1.3	Conclusie	15
2.2	ESG due diligence: stappen 2, 3 en 4 van het due diligence proces	17
2.2.1	Kader	17
2.2.2	Bevindingen	18
2.2.3	Conclusie	24
2.3	Transparantie en rapportage: stap 5 van het due diligence proces.....	25
2.3.1	Kader	25
2.3.2	Bevindingen	26
2.3.3	Conclusie	29
2.4	Herstel en verhaal: stap 6 van het due diligence proces.....	31
2.4.1	Kader	31
2.4.2	Bevindingen	31
2.4.3	Conclusie en aanbevelingen	33
2.5	Overkoepelende conclusie en aanbevelingen	34
3.	De overheid	36
3.1	Kader	36
3.2	Bevindingen	37
3.3	Conclusie en aanbeveling	38
4.	Ngo's	39
4.1	Kader	39
4.2	Bevindingen	40
4.3	Conclusie	41
5.	Gezamenlijke afspraken	42
5.1	Kader	42
5.2	Bevindingen	44
5.3	Conclusie	46
6.	Afsluiting en vooruitblik.....	47

1. Introductie

1.1 Aanleiding

Op 5 juli 2018 heeft de verzekeringssector, vertegenwoordigd door de brancheverenigingen Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland, een IMVO-convenant gesloten met een brede coalitie van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), ministeries en een vakbond. Daarmee willen deze Partijen "[...] een positieve impact realiseren op thema's op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en ondernemingsbestuur (ESG) en streven zij ernaar om schendingen daarop tegen te gaan."¹ De afspraken in dit Convenant hebben betrekking op het beleggingsbeleid van Verzekeraars. Alle overige activiteiten, zoals het aanbieden van verzekeringsdiensten, vallen buiten de scope van deze afspraken.²

Met het Convenant verbinden Verzekeraars zich om hun ESG-beleid en ESG due diligence activiteiten in lijn te brengen met de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de United Nations Guiding Principles (UNGP's). Daarnaast zijn afspraken gemaakt over transparantie en het bieden van herstel en verhaal. Voor de ngo's, de vakbond en de overheid is vastgelegd hoe zij de Verzekeraars hierin kunnen ondersteunen en binnen hun eigen invloedssfeer kunnen bijdragen aan de doelen van het Convenant. Ten slotte hebben Partijen afgesproken zich ieder jaar voor een specifiek thema in te zetten om positieve impact te realiseren. Deze afspraken moeten binnen de looptijd van vijf jaar (dus vóór 5 juli 2023) gerealiseerd worden.

Het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland hebben het Convenant namens de verzekeringssector ondertekend. Via de statuten van deze organisaties zijn hiermee al hun leden gebonden aan het Convenant en de daarin gemaakte afspraken die op hen betrekking hebben. Daarnaast nemen deel: twee ministeries (in de hoedanigheid van de minister van Financiën en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) en zes ngo's (Stichting Oxfam Novib, Stichting Vredesbeweging PAX Nederland, Amnesty International Nederland, Stichting Save the Children Nederland, Stichting World Animal Protection Nederland en Stichting Natuur & Milieu). De Vakbond FNV heeft per maart 2020 de deelname aan het Convenant opgezegd en neemt hiermee geen deel meer aan het Convenant.³

Zoals beschreven in artikel 10.2.1 van het Convenant ziet een Monitoringscommissie toe op de uitvoering van de afspraken. Deze Monitoringscommissie is benoemd door de Stuurgroep van het Convenant en bestaat uit drie leden: Wim Bartels (Partner Corporate Reporting bij KPMG), Liesbeth Enneking (Hoogleraar Legal Aspects of International Corporate Social Responsibility bij Erasmus Universiteit Rotterdam) en Rens van Tilburg (Directeur bij Sustainable Finance Lab aan de Universiteit Utrecht).

1.2 Bevindingen Nulmeting

Op 26 september 2019 is het eerste rapport van de Monitoringscommissie verschenen. Dit betrof een zogenoemde Nulmeting met als peildatum 31 december 2018. In dit rapport heeft de Monitoringscommissie tien aanbevelingen gedaan op basis van de bevindingen, welke hieronder verkort weergegeven zijn. De eerste zes aanbevelingen zijn gericht aan de Verzekeraars, de laatste vier (ook) aan de andere Convenantpartijen.

¹ SER (2018), *IMVO Convenant Verzekeringssector*.

² Een uitzondering hierop vormt de Werkgroep Jaarthema, waar een bredere scope gehanteerd wordt.

³ <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/verzekeringssector/nieuws/fnv-stopt-verzekering>

- 1) Verzekeraars: onderschrijf de OESO-richtlijnen en de UNGP's.
- 2) Verzekeraars: integreer en beschrijf de ESG due diligence stappen in het beleggingsbeleid, over de gehele linie daarvan.
- 3) Verzekeraars: breng risicovolle sectoren en thema's in kaart en maak hiervan een continu proces.
- 4) Verzekeraars: zorg voor adequate implementatie van het ESG-beleid en onderneem concrete acties naar aanleiding van geconstateerde (potentiële) impacts, ten aanzien van zowel de betrokken bedrijven als relevant intern beleid en processen.
- 5) Verzekeraars: geef inzicht in geboekte resultaten en uitdagingen op het gebied van ESG due diligence en neem tijdig stappen om interne processen en systemen hierop aan te passen.
- 6) Verzekeraars: verleg gaandeweg de focus van interne processen naar indicatoren die informatie geven over de 'impact on the ground' en zoek daarbij samenwerking met de andere Convenantspartijen.
- 7) Partijen gezamenlijk: bewaar het momentum van de gezamenlijke acties die reeds zijn ondernomen en zet zo snel mogelijk de eerste stappen op het punt van transparantie en rapportage.
- 8) Overheid: zorg voor actieve ondersteuning van de Convenantspartijen bij het realiseren van de doelstellingen van het Convenant met specifiek op de verzekeringssector en het Verzekeringsconvenant toegesneden additionele acties en maak daarbij gebruik van relevante kennis en ervaringen opgedaan bij de andere convenanten.
- 9) Ngo's: breng kennis en verdiepende informatie in over de risico's en aanpak van concrete ESG-issues in specifieke landen en sectoren.
- 10) Vakbond: volg de afspraken in het Convenant op of treed in gesprek met de overige Convenantspartijen indien dit structureel onmogelijk blijkt.

In het Convenant staan tijdsgebonden afspraken opgenomen. Mede op basis hiervan heeft de Monitoringscommissie in de Nulmeting aangegeven aan welke specifieke onderwerpen zij in haar rapportages bijzondere aandacht zal besteden:

- Nulmeting (peildatum 31 december 2018; rapportagedatum zomer 2019): ESG-beleid.
- Monitoring 2019 (peildatum 31 december 2019; rapportageperiode 31 december 2018 – 31 december 2019; rapportagedatum zomer 2020): inzicht in ESG-risico's.
- Monitoring 2020 (peildatum 31 december 2020; rapportageperiode 31 december 2019 – 31 december 2020; rapportagedatum zomer 2021): transparantie en rapportage.
- Monitoring 2021 (peildatum 31 december 2021; rapportageperiode 31 december 2020 – 31 december 2021; rapportagedatum zomer 2022): implementatie van beleid.
- Monitoring 2022 (peildatum 31 december 2022; rapportageperiode 31 december 2021 – 31 december 2022; rapportagedatum zomer 2023): impact.

1.3 Totstandkoming Monitoring 2019

De uitvraag voor de monitoring over 2019 is verzonden in april 2020, met als peildatum 31 december 2019. De publicatiedatum van de Nulmeting heeft ertoe geleid dat Verzekeraars slechts drie maanden de tijd gehad hebben om de aanbevelingen van de Nulmeting te implementeren in aanloop naar de peildatum van de huidige monitoring. Daarom heeft de Stuurgroep in overleg met de Monitoringscommissie besloten kleine verzekeraars⁴ dit jaar dispensatie te geven waardoor deze maatschappijen eenmalig voor 2019 niet hoeven te voldoen aan de verplichting om de vragenlijst in te vullen. Dit ontslaat die maatschappijen uiteraard

⁴ Te weten, verzekeraars met een beheerd vermogen lager dan € 100 miljoen.

niet van de verplichting om de resterende jaren aan de Convenantsverplichtingen rondom monitoring te voldoen. Waar deze rapportage spreekt over de Verzekeraars, betreft dit de grote en middelgrote Verzekeraars. Waar in de tekst vergelijkingen worden gemaakt met de resultaten van vorig jaar, worden de resultaten voor de grote en middelgrote Verzekeraars vergeleken.

Het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland hebben gezamenlijk 171 leden. Alle 171 verzekeraars hebben de vragenlijst ontvangen. 166 Verzekeraars hebben gereageerd op de uitvraag, waarbij een reactie gedefinieerd wordt als:

- a. invullen van de gehele vragenlijst;
- b. aantonen een kleine Verzekeraar te zijn; of
- c. aantonen geen beleggingen vanuit Nederland te hebben.

88 verzekeraars hebben aangegeven een kleine Verzekeraar te zijn of hebben aangetoond geen beleggingen vanuit Nederland te hebben. Bij het invullen van de vragenlijst kan één respondent meerdere Verzekeraars vertegenwoordigen⁵, hierdoor is de vragenlijst 32 keer volledig ingevuld, deze antwoorden vertegenwoordigen de antwoorden van 78 (middel)grote Verzekeraars. Waar in het Monitoringsrapport gesproken wordt over aantallen Verzekeraars, wordt gesproken over het absoluut aantal keren dat de lijst is ingevuld, te weten 32, dit wordt gezien als 100%. Waar relevant wordt een indeling in belegd vermogen gemaakt.

De vijf grootste Verzekeraars hebben de vragenlijst volledig ingevuld en ingediend, deze vijf vertegenwoordigen gezamenlijk circa 93% van het belegd vermogen van de Nederlandse verzekeringssector. Vijf middelgrote Verzekeraars hebben niet gereageerd op het verzoek om de vragenlijst in te vullen. Nu de ingevulde vragenlijsten 99,8% van het totaal door de Nederlandse Verzekeringsbranche op de Nederlandse markt belegd vermogen vertegenwoordigt, acht de Monitoringscommissie de dekking van de vragenlijst voldoende om tot een beoordeling van de voortgang te komen.

Voor de Nulmeting was een vragenlijst opgesteld door de Werkgroep Monitoring. Deze werkgroep heeft naar aanleiding van de ervaringen bij de Nulmeting en in samenspraak met de Monitoringscommissie in de aanloop naar de monitoring over 2019 vragen toegevoegd en een aantal vragen verwijderd. De vragenlijst bestaat grotendeels uit gesloten vragen, welke tegen het einde van de looptijd van het Convenant alle met "ja" beantwoord dienen te worden. In de eerste jaren ligt de nadruk van de implementatie en daarmee de monitoring van het Convenant op het opstellen van beleid en het inrichten van de interne processen. Om hier verdergaande inzage in te verkrijgen is bij de monitoring over 2019 gebruik gemaakt van een drietal verdiepende vragen die zien op (de implementatie van) ESG-beleid. In aanvulling daarop heeft de Monitoringscommissie interviews afgenomen met vier verzekeraars, waarvan twee van de grootste vijf Verzekeraars en twee middelgrote Verzekeraars. De resultaten van de interviews zijn onderdeel van dit rapport en (niet herleidbaar naar individuele Verzekeraars) geïntegreerd in de aanbevelingen en observaties.

1.4 Opzet Monitoringsrapport

In de hierop volgende hoofdstukken worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan op basis van de analyse van de aangeleverde antwoorden op de vragenlijst voor de monitoring over 2019. Bij de weging van deze antwoorden heeft de Monitoringscommissie zich, waar mogelijk, voornamelijk gebaseerd op de aan het antwoord gekoppelde toelichting en bewijslast.

⁵ Hiervan is sprake indien één lid onder meerdere entiteiten-lid is van de Branchevereniging.

In sommige gevallen waar uit de toelichting en bewijslast van de Verzekeraar blijkt dat deze de vraag anders heeft geïnterpreteerd dan de Convenantsverplichting bedoelt, heeft de Monitoringscommissie het antwoord bijgesteld. Op de punten waar dit gebeurd is en blijkbaar ruimte kan zijn voor begripsverwarring heeft de Monitoringscommissie dit duidelijk in het rapport aangegeven en toegelicht. Omdat het bijstellen van de antwoorden dit jaar voor het eerst is gedaan, is besloten om in de schematische weergaven en conclusies geen vergelijking met de Nulmeting te maken (waar de antwoorden niet bij bijgesteld zijn).

In overweging 7 van het Convenant is bepaald dat de monitoring gebaseerd dient te zijn op redelijkheid en billijkheid, en "[...] rekening gehouden kan worden met onder meer de omvang, de beschikbare capaciteit, operationele context en structuur van een individuele Verzekeraar en/of Partij". Om recht te doen aan deze bepaling, maakt de Monitoringscommissie onderscheid tussen Verzekeraars op basis van belegd vermogen. Hierbij is aangesloten bij de onderverdeling die ook door het Verbond van Verzekeraars wordt aangehouden:

- groot: boven €10 miljard aan belegd vermogen;
- middelgroot: tussen €100 miljoen en €10 miljard aan belegd vermogen;
- klein: onder €100 miljoen aan belegd vermogen.

Waar relevant wordt in dit rapport een onderscheid gemaakt tussen de vijf grote Verzekeraars en de 27 middelgrote. Zoals eerder opgemerkt zijn de kleine Verzekeraars voor de monitoring over 2019 eenmalig ontslagen van de verplichting om de volledige vragenlijst in te vullen.

Dit rapport legt inhoudelijk de nadruk op de vragen waarvan de antwoorden opvallend waren en/of die extra aandacht van de Partijen en sector behoeven. Gezien de inhoudelijke nadruk in deze beginfase van het Convenant op (de implementatie van) ESG-beleid en het inrichten van interne processen, ligt de nadruk in dit rapport op deze onderwerpen. Een en ander betekent expliciet niet dat vragen die niet nadrukkelijk aan bod komen minder relevant zijn. Partijen en de Verzekeraars dienen aan alle Convenantsverplichtingen te voldoen gedurende de looptijd van dit Convenant.

De vakbond komt in dit rapport niet aan bod, nu de geleding geen gehoor heeft gegeven aan het verzoek om de vragenlijst over 2019 in te vullen. Hiertoe was de FNV wel gehouden, omdat de vakbond zich pas in 2020 heeft teruggetrokken uit het Convenant.

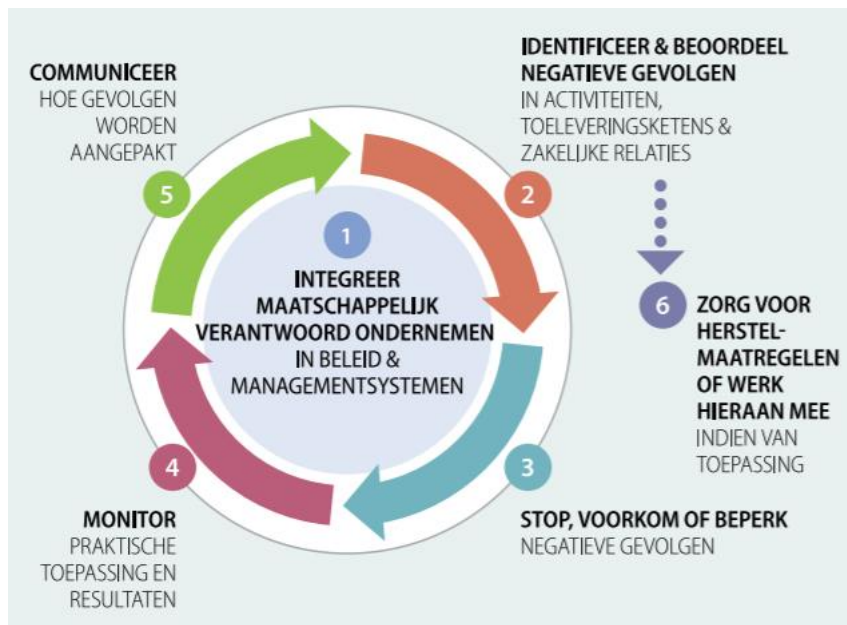
1.5 Het due diligence proces en ondersteunende maatregelen

De OESO-richtlijnen en de UNGP's vormen de basis voor de Convenantsverplichtingen; zij hebben betrekking op de risico's (dat wil zeggen: de kans op negatieve gevolgen) die ondernemingsactiviteiten met zich kunnen brengen voor mens, milieu en maatschappij. Het due diligence proces vormt de kern van deze richtlijnen. De verplichting tot het uitvoeren van ESG due diligence en de daaraan gerelateerde verplichting tot het beschrijven van de kaders voor een ESG due diligence procedure in het beleggingsbeleid zijn dan ook basisverplichtingen binnen het Convenant. Het volledige due diligence proces omvat zes met elkaar samenhangende stappen (zie ook figuur 1):

- 1) integreer maatschappelijk verantwoord ondernemen in beleid en managementsystemen;
- 2) identificeer en beoordeel negatieve gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties ;
- 3) stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen;
- 4) monitor praktische toepassing en resultaten;

- 5) communiceer hoe gevolgen worden aangepakt;
- 6) indien van toepassing, zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee.

Figuur 1: Het due diligence-proces & ondersteunende maatregelen⁶

1.6 Leeswijzer

Het rapport is gestructureerd naar geleding (verzekeraars, overheid en ngo's). Hoofdstuk 2 behandelt de afspraken voor de individuele Verzekeraars in aansluiting op de hoofdstukken van het Convenant: ESG-beleid (par. 2.1), ESG due diligence (par. 2.2), Transparantie (par. 2.3) en Herstel en Verhaal (par. 2.4). De Convenantsverplichtingen voor ESG-beleid en ESG due diligence hangen nauw met elkaar samen, de betreffende paragrafen zien in feite op ESG due diligence op papier (par. 2.1) en ESG due diligence in de praktijk (par. 2.2). In de laatste paragraaf van hoofdstuk 2 zijn de overkoepelende conclusies over de naleving van de afspraken door de Verzekeraars en aanbevelingen opgenomen (par. 2.5). In [bijlage I](#) worden de statistieken van de relevante antwoorden waar mogelijk verder uitgelicht.

De verdere hoofdstukken behandelen de afspraken die (ook) gelden voor de overige Convenantpartijen. Hoofdstuk 3 behandelt de gezamenlijke afspraken, waaraan Partijen veelal via werkgroepen invulling geven. Hoofdstuk 4 gaat in op de afspraken die specifiek betrekking hebben op de overheid. Hoofdstuk 5 neemt de afspraken die betrekking hebben op de ngo's onder de loep. Hoofdstuk 6, tot slot, bevat bevindingen die zien op het proces en de samenwerking en overkoepelende aanbevelingen.

⁶ OECD (2018), *OESO due diligence handreiking voor maatschappelijk verantwoord ondernemen*

2. Verzekeraars

2.1 ESG-beleid: stap 1 van het due diligence proces

De in deze paragraaf gemonitorde Convenantsverplichtingen zijn vastgelegd in hoofdstuk 3 van het Convenant en zijn gerelateerd aan stap 1 van het due diligence proces: 'integreer maatschappelijk verantwoord ondernemen in beleid en managementsystemen' (zie par. 1.5).

2.1.1 Kader

- 3.1 Conform art. 5 van de Code Duurzaam Beleggen van het Verbond houden de Verzekeraars bij hun beleggingsbeleid rekening met milieu, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur (ESG) aspecten van de entiteiten waarin zij beleggen. In aanvulling hierop zullen de Verzekeraars:
- 3.1.1 Het beleggingsbeleid invullen conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's
 - 3.1.2 In het beleggingsbeleid de kaders voor een ESG due diligence procedure beschrijven;
 - 3.1.3 Sector- en/of themagericht beleid opstellen dat weergeeft welke ESG-uitgangspunten en standaarden de Verzekeraars hanteren in sectoren en thema's die op basis van informatie komende uit een ESG due diligence procedure als risicovol worden beoordeeld en materieel relevant zijn voor de Verzekeraars;
 - 3.1.4 In het beleggingsbeleid sectoren, activiteiten en/of gedragingen opnemen waarin de Verzekeraars niet zullen beleggen;
 - 3.1.5 In het beleggingsbeleid informatie opnemen over monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties;
 - 3.1.6
 - i. Ten aanzien van vermogen dat door de Verzekeraar wordt beheerd voor rekening en risico van polishouders, geldt dat de Verzekeraar hiervoor een adequaat ESG-beleid voert. [...]
 - ii. Ten aanzien van vermogen dat door externe vermogensbeheerders wordt beheerd, geldt een inspanningsverplichting om deze te bewegen om zoveel mogelijk te voldoen aan het ESG-beleid van de Verzekeraar. Dit kan plaatsvinden door ESG-beleid in belangrijke mate mee te wegen bij de selectie van vermogensbeheerders, vragen te stellen en een dialoog te voeren over het ESG-beleid, de implementatie en transparantie.
- 3.2 Verzekeraars verschillen in de mate waarin hun beleggingsbeleid is ontwikkeld. De Verzekeraar zal binnen een (1) jaar of uiterlijk binnen twee (2) jaar na inwerkingtreding van het convenant, voldoen aan het beleggingsbeleid zoals omschreven in paragraaf 3.1. van het convenant. Indien de Verzekeraar binnen een (1) jaar niet kan voldoen aan paragraaf 3.1. van het convenant, dan beoordeelt de monitoringscommissie de voortgang van de implementatie op basis van redelijkheid en billijkheid.

2.1.2 Bevindingen

Beleggingsbeleid conform de OESO-richtlijnen en UNGP's

Het Convenant vraagt Verzekeraars het beleggingsbeleid in te vullen conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's (hierna ook: de Richtlijnen). Dit is in de vragenlijst vertaald naar de vraag of de Verzekeraars zich aan deze richtlijnen gecommitteerd hebben.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat nog niet alle Verzekeraars zich in het beleid committeren aan de OESO-richtlijnen en de UNGP's. 72% van de (middelgrote en grote) Verzekeraars rapporteerde op 31 december 2018 dat zij zich aan deze richtlijnen committeren. De Monitoringscommissie heeft in de Nulmeting uitgesproken te verwachten dat alle Verzekeraars hier in de volgende meting aan zouden voldoen.

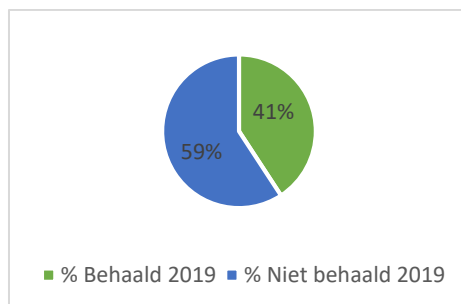
Voor de Monitoring over 2019 geeft 84% van de Verzekeraars aan zich te committeren aan de OESO-richtlijnen en UNGP's. De wijze waarop varieert tussen het opnemen van deze richtlijnen in het beleid, op de website, of in jaarverslagen of andere publicaties. Na een analyse van de toelichting en/of het bewijs bij de antwoorden concludeert de Monitoringscommissie dat een deel van de Verzekeraars die aangeven zich gecommitteerd te hebben in de praktijk andere

richtlijnen onderschrijven dan waar het Convenant om vraagt, zoals de UN Global Compact (UNGC) of de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI), of aangeeft de richtlijnen waar het Convenant om vraagt in de nabije toekomst te onderschrijven (dit was geen antwoord optie). UNGC en de UNPRI zijn inhoudelijk niet gelijk aan de OESO-richtlijnen en UNGP's. De Monitoringscommissie concludeert dan ook dat het percentage van de Verzekeraars dat zich gecommitteerd heeft aan de OESO-Richtlijnen en de UNGP's in werkelijkheid veel lager ligt, namelijk 41% (zie figuur 2). Dit percentage ligt iets hoger als ook de Verzekeraars worden meegerekend die zich gecommitteerd hebben aan één van beide Richtlijnen (56%).

De OESO-richtlijnen en de UNGP's staan aan de basis van het Convenant en beschrijven de verantwoordelijkheden die Verzekeraars hebben, welke processen hiervoor dienen te worden ingericht, welke stappen ondernomen dienen te worden in geval van misstanden en hoe over de implementatie van het beleid dient te worden gecommuniceerd. Het onderschrijven van de Richtlijnen is het absolute minimum waaraan Verzekeraars dienen te voldoen om de overige Convenantsverplichtingen te kunnen naleven, waaronder het invullen van het beleggingsbeleid conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

De Monitoringscommissie concludeert dat ongeveer de helft van de verzekeraars zich daadwerkelijk gecommitteerd heeft aan de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Zij wijst de andere helft van de verzekeraars erop dat zij zo snel mogelijk dienen over te gaan tot het expliciet onderschrijven van de OESO-richtlijnen en de UNGP's in het beleid, al dan niet naast andersoortige richtlijnen zoals de UNGC of de UNPRI.

Figuur 2: Beleggingsbeleid conform de OESO-richtlijnen en UNGP's

Kaders voor ESG due diligence procedure in het beleggingsbeleid

Het Convenant vraagt Verzekeraars in het beleggingsbeleid de kaders voor een ESG due diligence procedure te beschrijven. Dit is in de vragenlijst vertaald naar de vraag of de due diligence stappen in het beleid zijn geïntegreerd en beschreven.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 59% van de grote en middelgrote Verzekeraars rapporteren dat zij voldoen aan dit vereiste. Eén van de vijf grote verzekeraars gaf aan hier niet aan te voldoen. De Monitoringscommissie heeft in de Nulmeting benadrukt dat het in het Convenant gaat om integratie over de hele linie van het beleggingsbeleid en dat het integreren en beschrijven van ESG due diligence stappen in het beleggingsbeleid een basisverplichting is waar alle Verzekeraars aan dienen te voldoen.

Voor de Monitoring over 2019 geeft 84% van de Verzekeraars aan ESG due diligence stappen in het beleggingsbeleid te hebben geïntegreerd en beschreven. In de toelichting verwijst een aantal Verzekeraars echter naar ofwel instrumenten zoals de SDGs die niet van bedrijven vragen om due diligence toe te passen, ofwel het bestaan van algemeen ESG-beleid zonder te benoemen of hierin de due diligence stappen zijn beschreven. Een aantal Verzekeraars geeft

aan de Richtlijnen wel mee te nemen in investeringsbeslissingen, maar nog niet in het beleid te hebben opgenomen. Verder blijkt uit de toelichtingen en interviews dat een aantal Verzekeraars due diligence uitvoert door UN Global Compact screening toe te passen. De Monitoringscommissie concludeert dan ook dat het percentage van de Verzekeraars dat daadwerkelijk een of meer ESG due diligence stappen in het beleid heeft geïntegreerd en beschreven in werkelijkheid veel lager ligt, namelijk 34% (zie figuur 3).

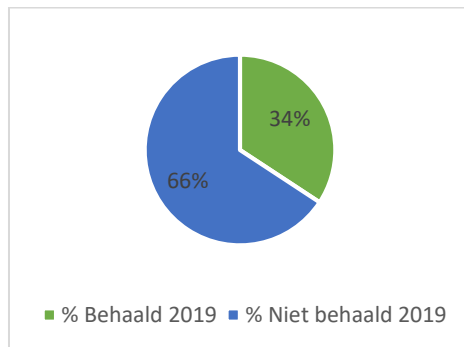
Daarbij wijst de Monitoringscommissie erop dat een *volledige* due diligence procedure alle zes de in par. 1.5 genoemde stappen omvat en dat aan de Convenantsverplichting tot het beschrijven van de kaders voor een ESG due diligence procedure pas echt voldaan is wanneer elk van deze stappen is opgenomen. Bij het bepalen van het eerdergenoemde percentage verzekeraars dat daadwerkelijk ESG due diligence stappen in het beleid heeft geïntegreerd en beschreven, was het op basis van de verstrekte informatie niet mogelijk voor de Monitoringscommissie om te controleren of het beleid van de betreffende verzekeraars ook inderdaad alle zes de stappen omschrijft. Dat is naar verwachting slechts bij een deel van de vastgestelde 34% het geval.

De Monitoringscommissie heeft in de toelichtingen wel voorbeelden gezien van beleid dat bijna of geheel voldoet aan de Convenantsverplichting om de kaders voor een ESG due diligence procedure in het beleggingsbeleid te beschrijven. Zo heeft een van de vijf grote Verzekeraars in het beleid een omschrijving gegeven van vijf van de zes due diligence stappen. Allereerst heeft de Verzekeraar expliciet in het beleid opgenomen zich te committeren aan de OESO-richtlijnen en deze tot uitdrukking te brengen in het ESG-beleid (stap 1). Vervolgens is benoemd dat ESG in iedere investeringsanalyse en beleggingsbeslissing is geïncorporeerd en dat ESG-onderzoek in alle asset classes wordt doorgevoerd (stap 2). Vervolgens omschrijft de Verzekeraar stemmen en dialoog/engagement in te zetten om een bedrijf waar nodig te bewegen om meer in lijn met de ESG-standaarden te handelen, waarbij de OESO-richtlijnen specifiek worden benoemd (stap 3). Waar dit niet mogelijk blijkt of niet gebeurt (stap 4), desinvesteert de Verzekeraar, dit is een laatste toevlucht. De Verzekeraar heeft in het beleid benoemd dat een ESG-committee kan adviseren over de naleving door ieder bedrijf en of engagement noodzakelijk is. Tot slot heeft de Verzekeraar zich in het beleid verbonden om transparant te communiceren over de voortgang van het ESG-beleid (stap 5). Wat hier nog ontbreekt is referentie aan stap 6 van de due diligence procedure, die vertaald naar de beleggingscontext inhoudt dat de Verzekeraar omschrijft dat indien zij via de beleggingen direct gelinkt is aan een negatieve impact, zij haar invloed aanwendt om het betrokken bedrijf ertoe aan te zetten verantwoordelijkheid te nemen voor het bieden van (toegang tot) herstel en verhaal.

De Monitoringscommissie wijst de resterende Verzekeraars erop dat zij onverwijld dienen over te gaan tot betere integratie en beschrijving van ESG due diligence stappen in het beleggingsbeleid om aan het Convenant te voldoen. Hierbij acht de Monitoringscommissie het van belang om op te merken dat het enkel opnemen van een verwijzing naar de Richtlijnen in het beleid daartoe niet volstaat. Het is tevens onvoldoende om te stellen dat de vermogensbeheerder hierop geselecteerd is, omdat de eigen verantwoordelijkheid van de Verzekeraar een integraal onderdeel van het Convenant is. Dit vraagt dat de Verzekeraar aangeeft hoe de geselecteerde vermogensbeheerder de due diligence in praktijk brengt en hoe dit ervoor zorgt dat de Verzekeraar hierdoor aan de due diligence verplichtingen voldoet. Ook is alleen het toepassen en benoemen van uitsluitingen onvoldoende, omdat daarmee niet de resterende risico's geadresseerd worden. Tot slot acht de Monitoringscommissie het van belang om toe te lichten dat UN Global Compact screening niet gelijk staat aan ESG due diligence. Het UN Global Compact omvat een aantal brede principes op het gebied van de verantwoordelijkheid van ondernemingen met betrekking tot mensenrechten, milieu, arbeidsomstandigheden en

anti-corruptie, maar bevat geen bepalingen over de operationalisering daarvan in de bedrijfspraktijk, bijvoorbeeld door het uitvoeren van due diligence.

Figuur 3: Kaders voor ESG due diligence procedure in het beleggingsbeleid

Sector- en/of themagericht beleid

Het Convenant vraagt Verzekeraars sector- en/of themagericht beleid op te stellen dat weergeeft welke ESG-uitgangspunten en standaarden de Verzekeraar hanteert in sectoren en thema's die op basis van hun ESG due diligence procedures als risicovol worden beoordeeld en materieel relevant zijn voor hen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat een kleine meerderheid (52%) van de grote en middelgrote Verzekeraars sector- en/of themagericht beleid heeft opgesteld dat weergeeft welke ESG-uitgangspunten en standaarden zij hanteren in sectoren en thema's met een verhoogd risico. De Verzekeraars die hier nog niet aan voldeden werd aangeraden hier zo snel mogelijk aan te werken omdat dit inzicht noodzakelijk is om te kunnen voldoen aan veel van de andere Convenantsverplichtingen. Verzekeraars werden aangemoedigd op dit punt zoveel mogelijk samenwerking te zoeken met andere Verzekeraars en overige Convenantpartijen.

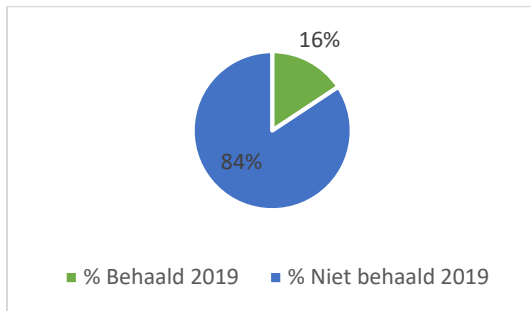
Bij de monitoring over 2019 rapporteert slechts 47% van de Verzekeraars te voldoen aan de verplichting tot het opstellen van sector- en/of themagericht beleid. Opgemerkt dient te worden dat een deel hiervan refereert aan het uitsluitingsbeleid en niet aan een specifiek thematisch/sectorbeleid. Daarnaast is het in een aantal gevallen twijfelachtig of de geselecteerde onderwerpen voortkomen uit een risicoanalyse in het kader van een ESG due diligence procedure. Verder rapporteert een aantal Verzekeraars te voldoen aan de verplichting om sector- en/of themagericht beleid op te stellen, maar verwijzen zij enkel naar het beleid van de externe beheerder, of geven ze aan hier nog aan te werken. Een en ander heeft ertoe geleid dat de Monitoringscommissie op basis van nadere analyse concludeert dat nog maar 16% van de Verzekeraars in voldoende mate aan deze Convenantsverplichting voldoet (zie figuur 4).

De Monitoringscommissie stelt daarom vast dat het overgrote deel van de Verzekeraars niet voldoet aan deze Convenantsverplichting en wijst deze Verzekeraars erop dat zij zo snel mogelijk dienen over te gaan tot het opstellen van sector- en/of themagericht beleid om in overeenstemming te zijn met het Convenant. De Monitoringcommissie benadrukt dat dergelijk beleid niet gelijk staat aan uitsluitingsbeleid. Het uitsluitingsbeleid is bedoeld voor beleggingen die leiden tot risico's voor mens, milieu en/of maatschappij die voor de belegger onaanvaardbaar zijn. Het sectorale/thematische beleid omschrijft de aanvullende maatregelen die worden genomen voor geïdentificeerde hoog-risico sectoren/thema's waar nog wel in wordt geïnvesteerd. Deze aanvullende maatregelen zijn bedoeld om de voor die sector of dat thema specifieke risico's adequaat te identificeren en te adresseren. Hierbij kan bijvoorbeeld sprake

zijn van een verhoogde due diligence; een aanvullende due diligence gericht op de specifieke risico's die samenhangen met een bepaalde sector of een bepaald thema.

Veruit de meest voorkomende sectoren waarop de verzekeraars rapporteren specifiek beleid te hebben ontwikkeld zijn (controversiële) wapens en tabak. De Monitoringscommissie merkt op dat er naar verwachting nog vele andere sectoren zijn (zoals olie en gas, hout en papier, detailhandel en voedingsmiddelen) die als hoog-risico gekwalificeerd kunnen worden. Deze verwachting wordt deels gestoeld op de KPMG sector-risico analyse.⁷ Bij de volgende monitoring verwacht de Monitoringscommissie meer diversiteit te zien in de sectoren die geadresseerd worden in het beleid. Wat de thema's betreft wordt vaak verwezen naar overkoepelende thema's als mensenrechten, klimaat en arbeidsomstandigheden. Dit is naar de mening van de Monitoringscommissie niet voldoende specifiek. De Monitoringscommissie beveelt aan dat Verzekeraars dit verder specificeren naar meer concrete thema's (zoals slavernij, droogterisico en veiligheid), die als het goed is ook zouden moeten volgen uit de ESG due diligence procedure. Voor de inhoud van het beleid is het vervolgens van belang dat wordt geëxpliciteerd hoe extra maatregelen genomen worden om de risico's voor de betreffende thema's en/of sectoren te adresseren.

Figuur 4: Sector- en/of themagericht beleid

Bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen waarin niet wordt belegd

Het Convenant vraagt Verzekeraars in het beleggingsbeleid sectoren, activiteiten en/of gedragingen op te nemen waarin zij niet zullen beleggen. In de vragenlijst is dit vertaald naar de vragen of de Verzekeraar een uitsluitingslijst heeft met bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen en of deze lijst publiek toegankelijk is; dit laatste aspect komt aan de orde bij de bespreking van de Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie (par. 2.3).

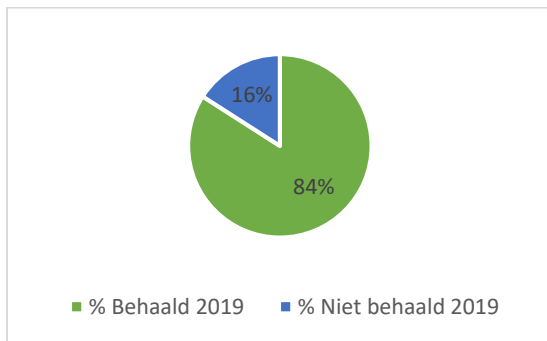
In de Nulmeting rapporteerde 90% (26 van 29 verzekeraars) van de grote en middelgrote Verzekeraars aan deze Convenantsverplichting te voldoen. Iets minder dan de helft van de middelgrote Verzekeraars gaf aan wel een uitsluitingslijst te hebben, maar deze niet te publiceren; alle grote Verzekeraars voldeden eraan en gaven aan deze te publiceren.

Bij de monitoring over 2019 geeft 84% (27 van de 32 verzekeraars) van de Verzekeraars aan een uitsluitingslijst te hebben met bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen waarin niet wordt belegd (zie figuur 5). Op grond hiervan concludeert de Monitoringscommissie dat het merendeel van de Verzekeraars voldoet aan de betreffende Convenantsverplichting op het gebied van ESG-beleid. Zij spoort de resterende Verzekeraars aan om ook een uitsluitingslijst met bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen op te stellen en om deze ook publiek toegankelijk te maken – dit laatste wordt reeds gedaan door 67% van de Verzekeraars. Daarbij

⁷ KPMG (2014), *MVO Sector Risico analyse*. Voor risico's van de financiële sector, zie blz. 99

wijst zij erop dat op grond van de Convenantsbepalingen over transparantie (zie par. 2.3) een verplichting bestaat om jaarlijks een lijst met uitgesloten bedrijven te publiceren.

Figuur 5: Bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen waarin niet wordt belegd

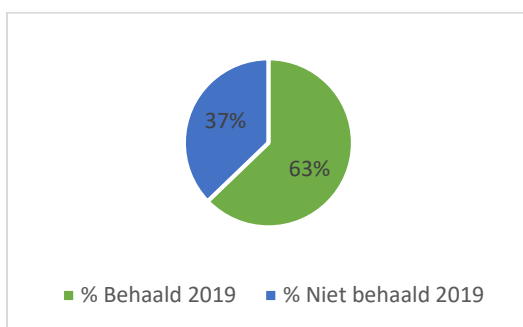

Informatie over monitoring voortgang implementatie en evaluatie van behaalde prestaties

Het Convenant vraagt Verzekeraars in het beleggingsbeleid informatie op te nemen over monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties. In de Nulmeting rapporteerde 59% van de grote en middelgrote Verzekeraars hieraan te voldoen.

In de vragenlijst over 2019 is deze Convenantsverplichting ter verduidelijking vertaald naar de vraag of een mechanisme is opgesteld om jaarlijks het beleggingsbeleid te controleren op implementatie en behaalde resultaten. Daarop heeft 78% van de Verzekeraars geantwoord een mechanisme te hebben opgesteld. Een deel van de Verzekeraars geeft in de toelichting of de onderliggende stukken aan dat deze monitoring zich beperkt tot een deel van de operaties, zoals uitsluitingen of bijvoorbeeld CO₂-reductie. Het Convenant maakt deze beperking uitdrukkelijk niet en vraagt dus van de Verzekeraars dat informatie wordt opgenomen over de gehele linie van het beleggingsbeleid. Dit betekent dat het percentage van de Verzekeraars dat daadwerkelijk voldoet aan deze verplichting lager ligt, namelijk op 63% (zie figuur 6).

Figuur 6: Informatie over monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties

Vermogensbeheerder bewegen te voldoen aan het ESG-beleid

Het Convenant stelt dat Verzekeraars een inspanningsverplichting hebben om externe vermogensbeheerders te bewegen om zoveel mogelijk te voldoen aan het ESG-beleid van de Verzekeraar. Het Convenant geeft aan dat dit kan plaatsvinden door ESG-beleid in belangrijke mate mee te laten wegen bij de selectie van vermogensbeheerders, vragen te stellen en een dialoog te voeren over het ESG-beleid, de implementatie en transparantie.

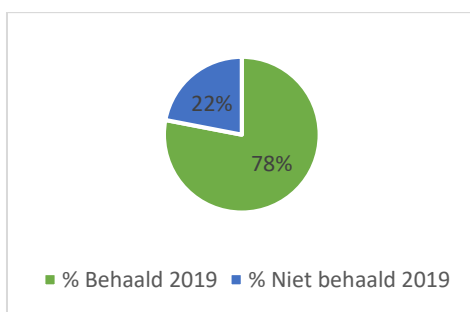
In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 92% van de grote en middelgrote Verzekeraars die werken met externe vermogensbeheerders zich inspant om het ESG-beleid van de vermogensbeheerder zoveel mogelijk in lijn te brengen met het eigen beleid.

Voor de monitoring van 2019 geeft een lager percentage van de Verzekeraars die werken met externe vermogensbeheerders aan te voldoen aan deze Convenantsverplichting, namelijk 78% (zie figuur 7). De meest voorkomende methoden die in de toelichtingen genoemd worden, zijn aansporing via contracten of periodieke gesprekken.

Uit de interviews bleek dat ook middelgrote Verzekeraars goede ervaringen hebben met dit soort gesprekken en dat deze voor zowel de Verzekeraars als de vermogensbeheerders nuttige inzichten kunnen opleveren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de toelichting van een middelgrote Verzekeraar die gebruik maakt van een vermogensbeheerder voor de beleggingen en als voorkeur had om één specifieke sector uit te sluiten, hetgeen niet gebruikelijk was voor de vermogensbeheerder. Het vermogen dat namens de Verzekeraar wordt belegd door de vermogensbeheerder is relatief klein. De Verzekeraar is de dialoog aangegaan met de vermogensbeheerder en heeft deze geadviseerd om bij ook andere klanten te peilen of ook zij deze specifieke sector liever uitgesloten zagen, hetgeen het geval bleek. Dit heeft ertoe geleid dat deze sector nu in de beleggingen uitgesloten wordt.

Een andere middelgrote Verzekeraar gebruikt een vermogensbeheerder die gedurende de samenwerking het IMVO-beleid aan het herijken was. Omdat de vermogensbeheerder nog groeiende is in het ontwikkelen van het beleid is deze bereid om mee te gaan in de wensen van deze Verzekeraar op het gebied van IMVO, omdat het voor de vermogensbeheerder ook een kans is om hierdoor verder te groeien in het ontwikkelen van het IMVO-beleid. Dit betekent niet dat het direct mogelijk is voor de vermogensbeheerder om alle wijzigingen door te voeren, maar wel om een deel van de vereisten door te laten voeren. Dat is ook wat het Convenant vraagt. De Verzekeraar heeft in samenspraak met de vermogensbeheerder vervolgens door Profundo laten onderzoeken in hoeverre het beleggingsbeleid en de uitvoering hiervan voldoet aan het Convenant. Hier bleek ook uit dat de Verzekeraar goed op weg is. Dit is een voorbeeld van hoe ook een middelgrote Verzekeraar invloed kan uitoefenen op beleggingen, ook wanneer deze uitbesteed zijn.

Figuur 7: Vermogensbeheerder bewegen te voldoen aan het ESG-beleid

2.1.3 Conclusie

De Monitoringscommissie concludeert dat op een enkel vlak voortgang is geboekt ten opzichte van de Nulmeting op het gebied van ESG-beleid, namelijk waar het gaat om het opnemen in het ESG-beleid van informatie over monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties. Zoals duidelijk is uit het bovenstaande, is aan het merendeel van de Convenantsverplichtingen met betrekking tot ESG-beleid niet of onvoldoende voldaan, ook met het oog op de in het Convenant opgenomen tijdslijn.

Aan de in deze paragraaf besproken verplichtingen voor ESG-beleid moest in beginsel binnen één (1) jaar na inwerkingtreding van het Convenant (dat is op 5 juli 2019) voldaan zijn. Het Convenant bepaalt dat indien een Verzekeraar niet binnen één jaar kan voldoen aan de Convenantsverplichtingen met betrekking tot ESG-beleid, de Monitoringscommissie de voortgang van de implementatie beoordeelt op basis van redelijkheid en billijkheid. De kleine Verzekeraars zijn, zoals reeds eerder benoemd, bij deze monitoring uitgesloten. Er zijn bij de Monitoringscommissie geen omstandigheden bekend die een beroep op uitstel op grond van redelijkheid en billijkheid bij de dit jaar gemonitorde Verzekeraars zouden rechtvaardigen, wat betekent dat de Monitoringscommissie ervan uitgaat dat alle gemonitorde Verzekeraars in principe ten tijde van de peildatum voor deze monitoring moeten voldoen aan de Convenantsverplichtingen met betrekking tot ESG-beleid. Uit het bovenstaande blijkt dat dit niet het geval is. Het Convenant geeft de mogelijkheid tot uitloop van de naleving tot uiterlijk twee jaar na inwerkingtreding van het Convenant (dat is op 5 juli 2020) voor de ESG-beleid verplichtingen. Gezien het grote aantal Verzekeraars dat op de peildatum nog niet voldeed aan verschillende van de verplichtingen, komt het de Monitoringscommissie onwaarschijnlijk voor dat deze uiterste deadline wel gehaald is.

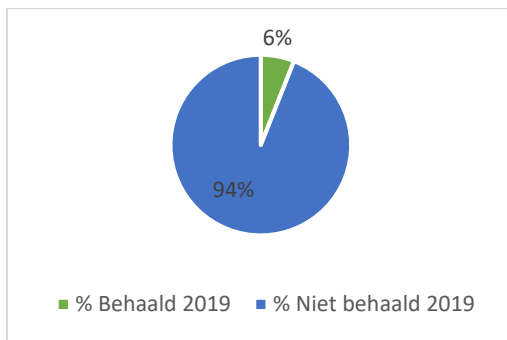
Tabel 1 geeft een overzicht van de Convenantsverplichtingen op het gebied van ESG-beleid, de in het Convenant gestelde deadline voor voldoening aan die verplichtingen en de percentages gemonitorde (grote en middelgrote) Verzekeraars die daaraan volgens de Monitoringscommissie daadwerkelijk voldoen. Daaruit blijkt dat slechts 6% van de dit jaar gemonitorde grote en middelgrote Verzekeraars voldoet aan alle Convenantsverplichtingen op het gebied van ESG-beleid (zie figuur 8). Het betreft hier één grote en één middelgrote Verzekeraar. De Monitoringscommissie benadrukt dat het behalen van de in het Convenant vastgestelde deadlines van groot belang is om binnen de Convenantsperiode van vijf jaar aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Dat betekent dat door het niet behalen van de eerste deadlines voor de verplichtingen van het Convenant op het gebied van ESG-beleid – in sommige gevallen door een groot deel van de (grote en middelgrote) verzekeraars – de doelstellingen van het Convenant moeilijk haalbaar lijken.

Tabel 1: Overzicht naleving grote en middelgrote verzekeraars Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG-beleid

Verplichting	Deadline	Naleving 31 december 2019
<i>Beleggingsbeleid conform de OESO-richtlijnen en UNGP's</i>	5 juli 2019*	41%
<i>Kaders voor ESG due diligence procedure in het beleggingsbeleid</i>	5 juli 2019*	34%
<i>Sector- en/of themagericht beleid</i>	5 juli 2019*	16%
<i>Bedrijven, sectoren, landen en/of gedragingen waarin niet wordt belegd</i>	5 juli 2019*	84%
<i>Informatie over monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties</i>	5 juli 2019*	63%
<i>Vermogensbeheerder bewegen te voldoen aan het ESG-beleid</i>	5 juli 2019*	78%
<i>Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG-beleid</i>	5 juli 2019*	6%

* Het Convenant biedt mogelijkheid tot uitloop naar uiterlijk 5 juli 2020.

Figuur 8: Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG-beleid

2.2 ESG due diligence: stappen 2, 3 en 4 van het due diligence proces

De in deze paragraaf gemonitorde Convenantsverplichtingen zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van het Convenant en zijn gerelateerd aan stappen 2, 3 en 4 van het due diligence proces: 'identificeer en beoordeel negatieve gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties', 'stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen' en 'monitor praktische toepassing en resultaten' (zie par. 1.5).

2.2.1 Kader

- 4.3 De Verzekeraars zullen [...] binnen een (1) jaar na vaststellen van het ESG-beleid conform paragraaf 3 van het convenant, ESG due diligence in de beleggingsactiviteiten implementeren conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Bij het implementeren van ESG due diligence zullen de Verzekeraars rekening houden met de OESO-publicatie Responsible Business Conduct for Institutional Investors. De volgende stappen zullen tenminste worden opgenomen in het ESG due diligence proces, door de Verzekeraar:
- 4.3.1 Het op basis van algemeen beleid en sector- en/of themaspecifiek beleid sectoren identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's;
 - 4.3.2 Het in kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke negatieve impacts voor benadeelden, waarbij de Verzekeraar via de beleggingsactiviteiten betrokken is of kan zijn. In dit verband zal de Verzekeraar:
 - i. Gebruik maken van interne en/of externe expertise inzake ESG-risico's;
 - ii. De bedrijven waarin wordt belegd vragen informatie te verstrekken om daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG bij de belegging in kwestie te kunnen vaststellen en beoordelen.
 - 4.3.3 Het integreren van de uitkomsten van de impactbeoordelingen in alle relevante interne processen en het treffen van de nodige maatregelen. Met betrekking tot deze stap:
 - i. Kan het zijn dat de Verzekeraar geen investering aangaat met het betreffende bedrijf;
 - ii. Kan het zijn dat de Verzekeraar een 'best-in-class' selectie (positieve benadering) hanteert;
 - iii. Erkennende dat er geen 'one-size-fits-all'-benadering is voor het 'engagement' komen de Partijen overeen dat engagement idealiter de volgende elementen omvat:
 - Dialoog tussen Verzekeraar en het bedrijf waarin belegd wordt over het voorkomen en/of adresseren van de negatieve impacts op ESG. Stellen van vragen, waarbij bijvoorbeeld het UN Guiding Principles Reporting Framework een goede basis biedt voor de richting en diepgang van dergelijke vragen;
 - Indien van toepassing, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
 - Actief stimuleren, en indien mogelijk assisteren, van bedrijven waarin wordt belegd om conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's te handelen, waarbij de Verzekeraar de verwachting uitspreekt dat de bedrijven maatregelen nemen om de risico's in hun waardeketen te adresseren.
 - Het maken en monitoren van tijdgebonden afspraken.
 - iv. In laatste instantie in een engagementtraject, ten aanzien van beleggingen die ook na het maken van tijdgebonden afspraken blijvend niet voldoen, toepassen van een exit-strategie.
 - 4.3.4 Het bijhouden en beoordelen van de effectiviteit van de ondernomen acties.

2.2.2 Bevindingen

Implementeren van ESG due diligence in de beleggingsactiviteiten

Het Convenant vraagt Verzekeraars ESG due diligence in de beleggingsactiviteiten te implementeren conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's en bij het implementeren van de ESG due diligence rekening te houden met de OESO-publicatie *Responsible Business Conduct for Institutional Investors*. Het Convenant schrijft vier stappen voor die daarbij in ieder geval opgenomen dienen te worden: 1) het identificeren van hoogrisicosectoren die gevoelig zijn voor ESG-risico's; 2) het in kaart brengen en beoordelen van negatieve impacts; 3) het integreren van de uitkomsten van de impactbeoordeling in interne processen en het treffen van maatregelen; 4) het bijhouden van de effectiviteit van de ondernomen acties.

Voor de monitoring over 2019 is een aantal verdiepvragen over ESG due diligence toegevoegd. Ten eerste is gevraagd op welke wijze de risicoanalyse is verankerd. Daarbij werd een aantal opties specifiek benoemd, te weten:

- Moet ESG voor alle beleggingen worden bepaald en vastgelegd?
- Is er een consultatieplicht met een geselecteerd team?
- Is het verplicht om naar ESG-criteria te kijken bij beleggingen?
- Is er een mechanisme/procedure waarmee misstanden binnen bestaande beleggingen gesignaleerd kunnen worden?
- Door wie en via welke procedure wordt beleid gemonitord en zo nodig bijgesteld?

Uit de monitoring blijkt dat 6% van de Verzekeraars geen van deze methoden hanteert, terwijl 22% alle bovenstaande methoden hanteert. Vier van de vijf grote en drie middelgrote Verzekeraars behoren tot de 22% die alle methoden hanteren. De Monitoringscommissie concludeert dat de meeste Verzekeraars de ESG-risicoanalyse op ten minste één van de genoemde manieren verankeren. Om ESG due diligence effectief uit te voeren en risico's voldoende in kaart te brengen is het van belang dat alle methoden worden toegepast. Dit wordt zeker verwacht van de vijf grote Verzekeraars, gegeven de relatieve omvang van hun beleggingen en de onderliggende omvang van de organisatie.

Op de vraag of ESG-toetsing plaatsvindt en vastgelegd wordt, geven slechts twee Verzekeraars aan dat dit niet gebeurt. Daarbij dient opgemerkt te worden dat veel Verzekeraars hiervoor verwijzen naar de externe vermogensbeheerder. Waar dat niet het geval is, wordt bij veel Verzekeraars gewerkt met vaste scores waar de belegging binnen moet vallen. In het bepalen van deze score en het analyseren van de data wordt veelal gebruik gemaakt van *ESG-rating agencies*. Het is van belang dat de *ESG-rating agency* en het afgenomen pakket zorgvuldig geselecteerd worden om de evaluatie te laten aansluiten bij het Convenant; zo is bijvoorbeeld twijfelachtig of een screening op basis van UN Global Compact criteria volstaat. Een enkeling verwijst in dit kader exclusief naar het uitsluitingsbeleid. Het enkel hanteren van een uitsluitingsbeleid is uitdrukkelijk niet voldoende om te voldoen aan de Convenantsverplichting tot het implementeren van ESG due diligence in de beleggingsactiviteiten.

De Monitoringscommissie merkt op dat negen van de 32 verzekeraars aangeven nog geen mechanisme te hebben om schendingen te signaleren in bestaande beleggingen. Een dergelijk mechanisme is essentieel voor twee van de vier stappen die volgens het Convenant in ieder geval gezet dienen te worden in het implementeren van de ESG due diligence (het in kaart brengen en beoordelen van negatieve impacts en het integreren van de uitkomsten van de impactbeoordelingen in interne processen en het treffen van maatregelen). Zonder een

dergelijk mechanisme is het dan ook niet mogelijk te voldoen aan de Convenantsverplichting tot het implementeren van ESG due diligence in de beleggingsactiviteiten.

Als tweede verdiepingsvraag is geïnventariseerd hoe de beleggers zijn voorbereid op het uitvoeren van ESG due diligence. Ook hier wordt in de toelichting bij de antwoorden veelal verwezen naar de externe vermogensbeheerder. Bij de Verzekeraars die aangeven de beleggers binnen de organisatie voor te bereiden op het uitvoeren van ESG due diligence is vaak terug te lezen dat de portfoliomanager(s) ESG-cursussen of opleidingen heeft/hebben gevolgd, dan wel hiervoor interne steun krijgt/krijgen. Bij een aantal Verzekeraars is terug te lezen dat voor het trainen van de belegger externen ingehuurd worden. De Monitoringscommissie ziet het als een goede ontwikkeling dat beleggers in veel organisaties opgeleid worden voor of ondersteund worden in de uitvoering van ESG due diligence en moedigt de verzekeraars aan hierover onderling *best practices* te delen.

Sectoren identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's

Het Convenant vraagt Verzekeraars op basis van algemeen beleid en sector- en/of themaspecifiek beleid sectoren te identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's. In de Nulmeting rapporteerde 45% van de grote en middelgrote Verzekeraars hieraan te voldoen.

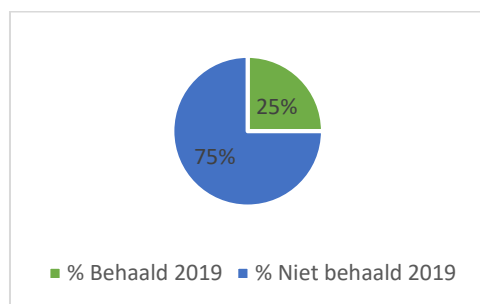
Er zijn dit jaar in de vragenlijst twee vragen opgenomen die inzicht verstrekken in de mate waarin de Verzekeraars in de huidige monitoringsperiode voldaan hebben aan deze Convenantsverplichting: 1) heeft uw maatschappij sectoren en thema's beschreven die op basis van informatie komende uit een ESG due diligence procedure als risicovol worden beoordeeld en materieel relevant zijn?; 2) heeft uw maatschappij over de geïdentificeerde thema's/sectoren beleid ontwikkeld op basis van ESG due diligence?

Voor de monitoring over 2019 geeft 53% van de Verzekeraars aan sectoren en thema's beschreven te hebben die als risicovol worden beoordeeld en materieel relevant zijn. Net als bij de analyse van de antwoorden over het opstellen van sector- en themagericht beleid (par. 2.1), merkt de Monitoringscommissie op dat een deel van de Verzekeraars die bevestigend antwoorden, refereert aan het uitsluitingsbeleid en niet aan specifieke hoog-risico thema's of sectoren. Daarnaast is het in verschillende gevallen twijfelachtig of de geselecteerde thema's of sectoren voortkomen uit een risicoanalyse in het kader van een ESG due diligence procedure. Verder verwijzen verschillende Verzekeraars naar het beleid van de externe beheerder of geven aan hier nog aan te werken. De Monitoringscommissie concludeert op basis van nadere analyse dat 25% van de Verzekeraars risicovolle sectoren en thema's hebben beschreven op basis van informatie komende uit een ESG due diligence procedure (zie figuur 9).

Het Convenant vraagt of Verzekeraars in de praktijk specifieke sectoren die gevoelig zijn voor ESG-risico's hebben geïdentificeerd; hoog-risico thema's zijn hier dus niet aan de orde en er wordt hier niet gevraagd om een beschrijving van die risico's in het beleid. Het percentage Verzekeraars dat voldoet aan deze verplichting is naar verwachting groter dan 25%. Voor de monitoring over 2019 geeft 47% van de Verzekeraars aan beleid te hebben ontwikkeld op basis van ESG due diligence over een aantal van de of alle geïdentificeerde thema's/sectoren. Deze groep Verzekeraars heeft dus in ieder geval ESG-risico's geïdentificeerd, al is niet te achterhalen of het daarbij in alle gevallen (ook) om hoog-risico sectoren gaat, of alleen om hoog-risico thema's. De overige 53% geeft aan dit niet gedaan te hebben, nog niet gedaan te hebben of niet op hen van toepassing te vinden; het valt niet uit te sluiten dat hier nog Verzekeraars tussen zitten die wél hoog-risico sectoren hebben geïdentificeerd maar over die sectoren geen beleid hebben ontwikkeld.

De Monitoringscommissie beveelt alle Verzekeraars aan te herijken in hoeverre zij voldoen aan de Convenantsverplichting om sectoren te identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's.

Figuur 9: Sectoren identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's

In kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke impacts

Het Convenant vraagt Verzekeraars over te gaan tot het in kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke negatieve impacts voor benadeelden, waarbij de Verzekeraars via de beleggingsactiviteiten betrokken zijn of kunnen zijn. In dit verband dienen zij: 1) gebruik te maken van interne en/of externe expertise inzake ESG-risico's; en 2) de bedrijven waarin wordt belegd te vragen informatie te verstrekken om daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG bij de beleggingen in kwestie te kunnen vaststellen en beoordelen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 52% van de grote en middelgrote Verzekeraars negatieve impacts hadden geïdentificeerd. Ongeveer de helft van de middelgrote Verzekeraars gaf aan nog geen negatieve impacts te hebben geïdentificeerd waarbij de Verzekeraar via de beleggingsactiviteiten betrokken is of kan zijn. In de Nulmeting werd benadrukt dat dit een belangrijk punt is waarop de komende jaren verbetering gerealiseerd zal moeten worden.

Voor de monitoring over 2019 geeft 37% van de Verzekeraars aan mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen in kaart te hebben gebracht voor benadeelden waarbij de Verzekeraar via de beleggingsactiviteiten betrokken is, of kan zijn (zie figuur 10).

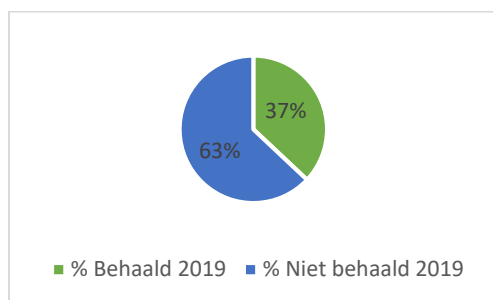
De Monitoringscommissie stelt vast dat dit weliswaar in absolute getallen een verslechtering is ten opzichte van de Nulmeting, maar dat dit teruggerekend naar belegd vermogen toch een verbetering inhoudt, nu de vijf grote Verzekeraars alle onderdeel zijn van deze 37%, waar dit vorig jaar slechts drie van de vijf waren. Uit de antwoorden en/of toelichtingen van de vijf grote Verzekeraars blijkt dat zij alle gebruikmaken van zowel interne en/of externe expertise inzake ESG-risico's, als informatie verstrekt door bedrijven (in sommige gevallen via ESG dataproviders) over daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG.

De zeven middelgrote Verzekeraars die hebben aangegeven mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen voor benadeelden in kaart te hebben gebracht, hebben dat alle gedaan met behulp van interne en/of externe expertise inzake ESG-risico's. Geen van hen heeft gebruikgemaakt van informatie verstrekt door bedrijven over daadwerkelijke en mogelijke impacts of ESG.

De Monitoringscommissie concludeert dat de meerderheid van de middelgrote Verzekeraars niet voldoet aan de Convenantsverplichting tot het in kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke impacts. Daarnaast geeft geen van de middelgrote Verzekeraars aan

hiervoor gebruik te maken van informatie die het bedrijf zelf verschaft, zoals het Convenant vraagt.

Figuur 10: In kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke impacts

Uitkomsten impactbeoordelingen integreren in interne processen en treffen van maatregelen

Het Convenant vraagt Verzekeraars over te gaan tot het integreren van de uitkomsten van impactbeoordelingen in alle relevante interne processen en het treffen van de nodige maatregelen. Het Convenant duidt verschillende manieren waarop de uitvoering van deze verplichting gestalte kan krijgen: i) de Verzekeraar gaat geen investering aan met een bepaald bedrijf; ii) de Verzekeraar hanteert een 'best-in-class' selectie; iii) de Verzekeraar gaat over tot engagement; iv) de Verzekeraar past een exit-strategie toe ten aanzien van beleggingen die ook na engagement blijvend niet voldoen. Volgens het Convenant omvat de engagement idealiter: a) dialoog tussen Verzekeraar en het bedrijf waarin belegd wordt over het voorkomen en/of adresseren van negatieve impacts op ESG; b) stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, indien van toepassing; c) actief stimuleren, en indien mogelijk assisteren, van bedrijven waarin wordt belegd om conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's te handelen; en d) het maken en monitoren van tijdsgebonden afspraken.

In de vragenlijst is deze verplichting vertaald naar verschillende vragen over de nakoming van de overkoepelende verplichting en de maatregelen die door de Verzekeraar in de praktijk zijn getroffen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 17% van de grote en middelgrote Verzekeraars de uitkomsten van de impactbeoordelingen hadden verwerkt in interne processen en de nodige maatregelen hadden getroffen. In absolute aantallen betrof het één van de vijf grote Verzekeraars en drie middelgrote Verzekeraars.

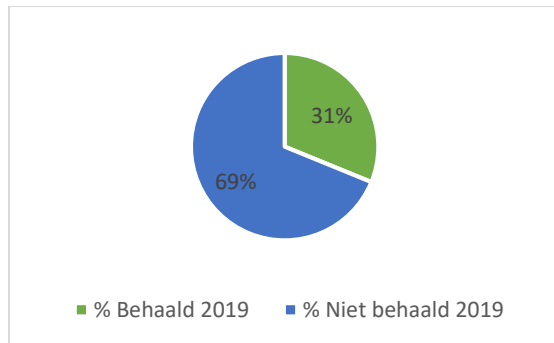
In de monitoring over 2019 geeft 31% van de Verzekeraars aan te hebben voldaan aan de verplichting tot het integreren van de uitkomsten van de impactbeoordelingen in interne processen en het treffen van maatregelen (zie figuur 11). Daaronder vallen vier van de vijf grote Verzekeraars. 28% van de Verzekeraars geeft aan nog niet aan deze verplichting te voldoen.

De overige 41% van de Verzekeraars geeft aan dat de verplichting tot het integreren van de uitkomsten van impactbeoordelingen in alle relevante interne processen en het treffen van de nodige maatregelen niet op hen van toepassing is. Het betreft hier in alle gevallen Verzekeraars die ook niet voldaan hebben aan de Convenantsverplichting tot het in kaart brengen van mogelijke en daadwerkelijke negatieve impacts. Een deel van deze Verzekeraars geeft aan dit antwoord te hebben geselecteerd op grond van de omvang van de organisatie maar verstrekt

geen verdere onderbouwing van deze toelichting. De verplichting maakt geen onderscheid naar omvang.

De Monitoringscommissie concludeert dat een aanzienlijk deel (69%) van de Verzekeraars (nog) niet voldoet aan deze Convenantsverplichting. Voor zover er al ruimte bestaat voor Verzekeraars om aan te geven dat deze verplichting niet op hen van toepassing is, verwacht de Monitoringscommissie dat de keuze voor deze antwoordoptie bij de volgende meting door de betreffende Verzekeraars voldoende onderbouwd wordt.

Figuur 11: Uitkomsten impactbeoordelingen integreren in interne processen en treffen van maatregelen

Maatregelen

In de Nulmeting gaf 41% van de grote en middelgrote Verzekeraars aan via stemmen en/of engagement invloed te hebben uitgeoefend op een of meerdere bedrijven waarin is belegd, dan wel te hebben besloten tot een exit-strategie.

In de monitoring over 2019 geeft 44% van de Verzekeraars aan via stemmen en/of engagement invloed te hebben uitgeoefend en/of te hebben besloten tot een exit-strategie. Al deze Verzekeraars geven aan in ieder geval engagement te hebben betracht voor een of meer bedrijven waarin is belegd. Engagement is niet slechts voorbehouden aan de grote Verzekeraars, getuige het feit dat ook negen middelgrote Verzekeraars aangeven engagement toegepast te hebben. Wat het aantal engagements betreft is de spreiding groot; zo varieert deze bij de vijf grote Verzekeraars van enkele tientallen tot meer dan 200 en bestaat ook tussen middelgrote Verzekeraars onderling grote variatie. Uit de toelichtingen blijkt dat bij Verzekeraars waar een groot aantal engagements plaatsvindt, dit gebeurt via de externe vermogensbeheerder of via een collectief van Verzekeraars of vermogensbeheerders, middels een serviceplatform. De Monitoringscommissie moedigt de Verzekeraars aan hierover onderling *best practices* te delen en zich zo nodig aan te sluiten bij vermogensbeheerders en/of collectieven die dit faciliteren.

31% van de Verzekeraars geeft aan stemrecht aangewend te hebben om invloed uit te oefenen. Het aantal keer dat stemrecht is uitgeoefend varieert, waarbij een aantal Verzekeraars die relatief vaak stemmen, hiervoor een stemprovider gebruikt. De Monitoringscommissie acht het van belang om te onderstrepen dat het uitbrengen van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen een relatief laagdrempelige aanpak is om invloed uit te oefenen. De Monitoringscommissie verwacht daarom dat de sector actief het stemrecht aanwendt om invloed uit te oefenen. Dit ziet de Monitoringscommissie als de eerste stap die iedere Verzekeraar dient te maken bij het treffen van maatregelen naar aanleiding van een impactbeoordeling. De Monitoringscommissie acht het dan ook van belang om op dit punt bij de volgende monitoring aanzienlijke verbetering te zien.

Het Convenant bepaalt dat in een engagementtraject met bedrijven waarin is belegd en die ook na het maken van tijdsgebonden afspraken blijvend niet voldoen, in laatste instantie een exit-strategie aan de orde kan zijn. In de monitoring over 2019 geeft 25% van de Verzekeraars aan tot een exit-strategie over te zijn gegaan nadat aan tijdgebonden afspraken met ondernemingen waarin zij belegden blijvend niet was voldaan. Uit de toelichtingen blijkt dat in een aantal gevallen geen sprake is geweest van tijdsgebonden afspraken die niet zijn nagekomen, maar dat het bedrijf op basis van de uitsluitingslijst niet meer voldeed aan het beleid. Dat is echter niet waar deze Convenantsbepaling betrekking op heeft. De Monitoringscommissie constateert dat het percentage verzekeraars dat daadwerkelijk is overgegaan tot een exit-strategie als bedoeld in het Convenant 19% is.

56% van de Verzekeraars geeft aan op geen enkele manier invloed uitgeoefend te hebben op een bedrijf waarin belegd wordt; het betreft hier 18 middelgrote Verzekeraars. Zij voldoen daarmee niet aan de Convenantsverplichting tot het treffen van maatregelen naar aanleiding van de uitkomsten van impactbeoordelingen. Deze verplichting weerspiegelt een belangrijke stap in het due diligence proces (stap 3, zie par. 1.5), wat betekent dat due diligence in de praktijk niet compleet is zonder dat maatregelen genomen worden naar aanleiding van geconstateerde (mogelijke) impacts. Er is een gevarieerd palet aan te treffen maatregelen beschikbaar en het Convenant biedt de Verzekeraars een unieke mogelijkheid tot samenwerking en lering. Om aan het Convenant te voldoen is het nodig dat de Verzekeraars die op dit punt tot dusverre achtergebleven zijn het komend jaar een inhaalslag maken en aansluiting zoeken bij de *best practices* van de voorlopers op dit gebied.

Bijhouden effectiviteit maatregelen

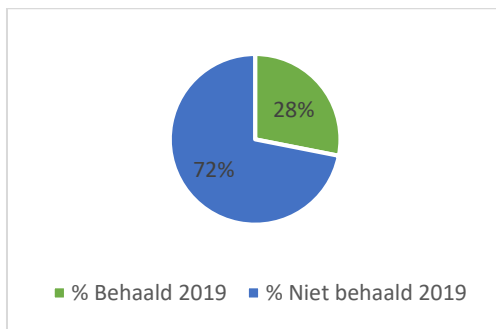
Het Convenant vraagt Verzekeraars de effectiviteit van de in het kader van het due diligence proces ondernomen acties bij te houden en te beoordelen. Dit is noodzakelijk om genomen maatregelen eventueel bij te kunnen sturen of vervolgacties te kunnen ondernemen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 14% van de grote en middelgrote Verzekeraars de effectiviteit van de ondernomen maatregelen bijgehouden en beoordeeld hadden.

Voor de monitoring over 2019 geeft 28% van de Verzekeraars aan de ondernomen acties bij te houden (zie figuur 12); 25% van de Verzekeraars geeft aan de bevindingen hiervan ook door te voeren. Uit de antwoorden blijkt dat de uitkomsten van de bevindingen in overwegende mate gebruikt worden voor engagement doeleinden en uitsluitingen. Uit de antwoorden blijkt daarnaast dat niet alleen grote Verzekeraars de effectiviteit van maatregelen evalueren maar dat ook meerdere middelgrote Verzekeraars voldoen aan dit vereiste. Bij deze laatste groep is een veelgebruikte methode om het bijhouden en beoordelen van ondernomen acties te laten opnemen in de periodieke rapportages van de vermogensbeheerder.

Het evalueren van de effectiviteit van de maatregelen is een belangrijk onderdeel van een effectieve due diligence aanpak; het betreft hier stap vier van het due diligence proces (zie par. 1.5).

Figuur 12: Bijhouden effectiviteit maatregelen

2.2.3 Conclusie

De Monitoringscommissie concludeert dat op een aantal vlakken voortgang is geboekt ten opzichte van de Nulmeting op het gebied van ESG due diligence, zoals waar het gaat om het verwerken van de uitkomsten van impactbeoordelingen in interne processen en het treffen van de nodige maatregelen. Zoals duidelijk is uit het bovenstaande, zijn de percentages Verzekeraars die voldoen aan de verschillende Convenantsverplichtingen met betrekking tot ESG due diligence op alle punten te laag met het oog op de tijdslijn van het Convenant. De Monitoringscommissie constateert dat vooral het meten van de effectiviteit van de ondernomen maatregelen nog te wensen overlaat. Dit punt was in de Nulmeting reeds opgenomen in de aanbevelingen.

Het Convenant bepaalt dat aan verplichtingen voor ESG due diligence voldaan moet zijn binnen één (1) jaar na vaststellen van het ESG-beleid. Omdat de Verzekeraars – en zeker de dit jaar gemonitorde grote en middelgrote Verzekeraars – in beginsel al na één (1) jaar hadden moeten voldoen aan de Convenantsverplichtingen voor ESG beleid (zie par. 2.1.3), zouden zij in beginsel twee jaar na inwerkingtreding van het Convenant (dat is op 5 juli 2020) moeten voldoen aan de Convenantsverplichtingen voor ESG due diligence. Gezien het grote aantal Verzekeraars dat op de peildatum nog niet voldeed aan verschillende van de verplichtingen en het feit dat vrijwel geen enkele Verzekeraar voldeed aan alle verplichtingen, komt het de Monitoringscommissie onwaarschijnlijk voor dat deze deadline gehaald is. De uiterste deadline om aan de Convenantsverplichtingen voor ESG-beleid te voldoen is gesteld op twee jaar na inwerkingtreding van het Convenant, wat betekent dat uiterlijk drie jaar na inwerkingtreding van het Convenant (dat is op 5 juli 2021) voldaan moet zijn aan de Convenantsverplichtingen voor ESG due diligence.

Tabel 2 geeft een overzicht van de Convenantsverplichtingen op het gebied van ESG due diligence, de in het Convenant gestelde deadline voor voldoening aan die verplichtingen en de percentages grote en middelgrote Verzekeraars die daaraan volgens de Monitoringscommissie daadwerkelijk voldoen. Daaruit blijkt dat 22% van de Verzekeraars voldoet aan alle Convenantsverplichtingen op het gebied van ESG due diligence (zie figuur 13). Hoewel dit percentage in de ogen van de Monitoringscommissie te laag is om aan het Convenant te voldoen, is het wel een duidelijke verbetering ten opzichte van de Nulmeting. De Monitoringscommissie benadrukt dat het behalen van de in het Convenant vastgestelde deadlines van groot belang is om binnen de Convenantsperiode van vijf jaar aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Dat betekent dat door het niet behalen van de eerste deadlines voor ESG due diligence – in sommige gevallen door een groot deel van de of zelfs alle (grote en middelgrote) Verzekeraars – de doelstellingen van het Convenant moeilijk haalbaar lijken.

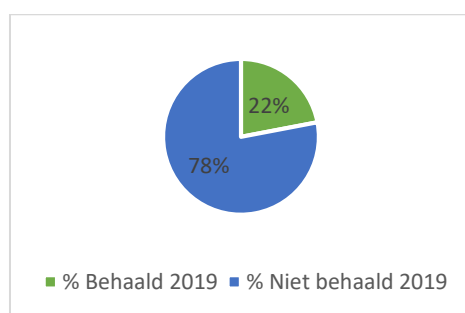
Tabel 2: Overzicht naleving grote en middelgrote verzekeraars m.b.t. Convenantsverplichtingen ESG due diligence

Verplichting	Deadline	Naleving 31 december 2019
Sectoren identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's	5 juli 2020*	>25%**
In kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke impacts	5 juli 2020*	37%
Uitkomsten impactbeoordelingen integreren in interne processen en treffen van maatregelen	5 juli 2020*	31%
Bijhouden effectiviteit maatregelen	5 juli 2020*	28%
Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG due diligence	5 juli 2020*	22%

* Het Convenant biedt mogelijkheid tot uitloop naar uiterlijk 5 juli 2021.

** Omdat over de voldoening aan deze specifieke Convenantsverplichting geen eenduidige cijfers voorhanden zijn, telt dit percentage niet mee in het percentage verzekeraars dat voldaan heeft aan alle Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG due diligence.

Figuur 13: Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. ESG due diligence

2.3 Transparantie en rapportage: stap 5 van het due diligence proces

De in deze paragraaf gemonitorde Convenantsverplichtingen zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van het Convenant en zijn gerelateerd aan stap 5 van het due diligence proces: 'communiceer hoe gevolgen worden aangepakt' (zie par. 1.5).

2.3.1 Kader

- 5.2 Voor de naleving van de OESO-richtlijnen en de UNGP's, en de dialoog met interne en externe stakeholders is transparantie van belang. De Verzekeraar streeft er hierbij naar om zo transparantie [sic] mogelijk te zijn en zal:
- 5.2.1 Het ESG-beleid publiceren en aangeven hoe het ESG-beleid is doorgevoerd in het beleggingsbeleid [...];
 - 5.2.2 Indien 'uitsluiting' zoals opgenomen in paragraaf 3.1.4. onderdeel uitmaakt van het ESG-beleid van de Verzekeraar, een overzicht publiceren van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen vanwege hun activiteiten of gedragingen;
 - 5.2.3 Jaarlijks informatie publiceren:
 - i. Ten aanzien van investeringskeuzes:
 - a. Van de economische sectoren waarin de Verzekeraar belegt of, als dat de voorkeur heeft, een lijst van bedrijven en/of beleggingsfondsen waarin de Verzekeraar belegt en/of bedrijven waarin de beleggingsfondsen beleggen die worden beheerd door fondsbeheerders die tot hetzelfde verzekeringsconcern behoren per 31 december van elk jaar.
 - ii. Ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en de dialoog en het engagement dat plaatsvindt met bedrijven waarin wordt belegd:
 - a. Indien de Verzekeraar stembeleid heeft en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen een optie is, weergeven van stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin de Verzekeraar met directe beleggingen voor eigen rekening of voor polishouders belegt, waarbij is aangegeven hoe er gestemd is over ESG-onderwerpen;

- b. Het aantal bedrijven waarmee engagement wordt gevoerd en over welke onderwerpen, inzicht in de voortgang van de engagementtrajecten, en voor zover dienstig ook voor stille engagementtrajecten. Ten aanzien van afgeronde engagement welke resultaten dit heeft opgeleverd;
 - c. In geval van beleggingsfondsen die worden beheerd door fondsbeheerders die tot hetzelfde verzekeringsconcern behoren, wendt de Verzekeraar zijn invloed aan om het stemgedrag van het fonds te laten weergeven.
- iii. Ten aanzien van hoe het ESG-beleid wordt besproken met belanghebbenden (stakeholder-engagement):
- a. Indien van toepassing, aangeven hoe de inspanningsverplichting richting vermogensbeheerders is ingevuld;
 - b. Indien van toepassing, aangeven hoe (gezamenlijk) invloed is aangewend om vermogensbeheerders en fondsbeheerders ertoe te bewegen bedrijfsnamen openbaar te maken.

2.3.2 Bevindingen

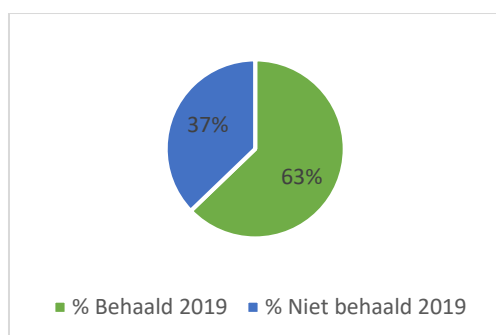
ESG-beleid publiceren en aangeven hoe dit is doorgevoerd in het beleggingsbeleid

Het Convenant vraagt Verzekeraars het ESG-beleid te publiceren en aan te geven hoe het ESG-beleid is doorgevoerd in het beleggingsbeleid.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 69% van de grote en middelgrote Verzekeraars ESG-beleid heeft gepubliceerd.

Voor de Monitoring over 2019 geeft 63% van de Verzekeraars, waaronder alle grote, aan dit gedaan te hebben (zie figuur 14). Door de vraagstelling is het niet inzichtelijk in hoeverre het ESG-beleid ook is doorgevoerd in het beleggingsbeleid. De Monitoringscommissie adviseert volgend jaar de vraagstelling aan te passen om dit beter inzichtelijk te maken. Daarnaast constateert zij dat een relatief groot deel van de Verzekeraars nog niet transparant is over het ESG-beleid en verwacht de Monitoringscommissie dat de Verzekeraars het komend jaar hun ESG-beleid publiek toegankelijk maken om aan het Convenant te voldoen.

Figuur 14: ESG-beleid publiceren en aangeven hoe dit is doorgevoerd in het beleggingsbeleid

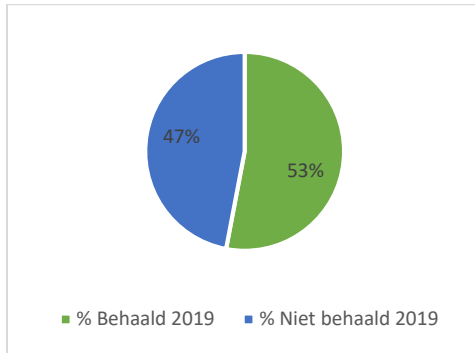
Een overzicht publiceren van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen

Het Convenant vraagt Verzekeraars waarbij 'uitsluiting' deel uitmaakt van het ESG-beleid (in die zin dat zij in het beleggingsbeleid sectoren, activiteiten en/of gedragingen hebben opgenomen waarin de Verzekeraars niet zullen beleggen) een overzicht te publiceren van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen vanwege hun activiteiten of gedragingen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 52% van de grote en middelgrote Verzekeraars een dergelijke lijst heeft gepubliceerd.

Op de vraag in de Monitoring over 2019 of een uitsluitingslijst publiek toegankelijk is geeft 53% van de Verzekeraars aan een dergelijke lijst gepubliceerd te hebben (zie figuur 15), waaronder alle grote verzekeraars. De Monitoringscommissie constateert dat ongeveer de helft van de Verzekeraars nog geen uitsluitingslijst gepubliceerd heeft en verwacht dat de betreffende Verzekeraars het komend jaar wel een dergelijke lijst publiceren om aan het Convenant te voldoen.

Figuur 15: Een overzicht publiceren van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen

Jaarlijks informatie publiceren over investeringskeuzes, stemgedrag, dialoog en engagement en stakeholder-engagement

Het Convenant vraagt Verzekeraars jaarlijks bepaalde informatie te publiceren over 1) de investeringskeuzes; 2) het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en de dialoog en het engagement dat plaatsvindt met bedrijven waarin wordt belegd; en 3) hoe het ESG-beleid wordt besproken met belanghebbenden (stakeholder-engagement).

Investeringskeuzes

Ten aanzien van de investeringskeuzes vraagt het Convenant van Verzekeraars a) informatie te publiceren over de economische sectoren waarin zij beleggen of, als dat de voorkeur heeft, b) een lijst van i) bedrijven en/of beleggingsfondsen waarin zij beleggen en/of ii) bedrijven waarin de beleggingsfondsen beleggen die worden beheerd door fondsbeheerders die tot hetzelfde verzekeringsconcern behoren per 31 december van elk jaar.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 34% van de grote en middelgrote Verzekeraars informatie gepubliceerd heeft over investeringskeuzes.

In de Monitoring over 2019 heeft de Monitoringscommissie aan dit aspect geen aandacht besteed.

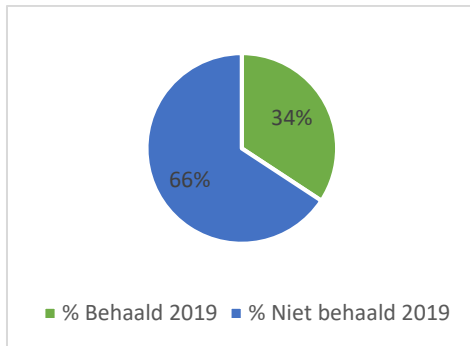
Stemgedrag, dialoog en engagement

Voor stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en de dialoog en het engagement dat plaatsvindt met bedrijven waarin wordt belegd valt de Convenantsverplichting uiteen in drie aspecten: a) stemmen op aandeelhoudersvergaderingen; b) dialoog en engagement; en c) het aanwenden van invloed ter bevordering van transparantie over het stemgedrag van beleggingsfondsen die worden beheerd door fondsbeheerders die tot hetzelfde verzekeringsconcern behoren.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 38% van de grote en middelgrote Verzekeraars informatie gepubliceerd heeft over een of meerdere van deze aspecten.

Voor de Monitoring over 2019 geeft 34% van de Verzekeraars aan informatie gepubliceerd te hebben over een of meer van de genoemde aspecten (zie figuur 16). Dit percentage wordt hieronder uitgesplitst.

Figuur 16: Jaarlijks informatie publiceren over stemgedrag, dialoog en engagement

Wat betreft het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen vraagt het Convenant van Verzekeraars het stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin zij met directe beleggingen voor eigen rekening of voor polishouders beleggen, weer te geven en daarbij aan te geven hoe er gestemd is over ESG-onderwerpen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 38% van de grote en middelgrote Verzekeraars informatie gepubliceerd heeft over stemgedrag voor ESG-onderwerpen.

Voor de Monitoring over 2019 geeft 31% van de Verzekeraars transparant te zijn over stemgedrag. Het betreft hier de vijf grote Verzekeraars en vijf middelgrote Verzekeraars. De toelichtingen bij de antwoorden laten zien dat hiervoor verschillende typen publicatie gehanteerd worden: in het duurzaamheidsverslag, in het jaarverslag, op de website of door rapportages van de uitvoerder te delen.

De Monitoringscommissie ziet het als positief dat, op één Verzekeraar na, alle Verzekeraars die aangeven hun invloed uit te oefenen door stemmen hier ook transparant over communiceren. De Monitoringscommissie moedigt Verzekeraars aan om na aanwending van het stemrecht (zie 1.2.2) ook over te gaan tot transparantie over het stemgedrag op een van de hierboven omschreven wijzen.

Wat betreft de dialoog en het engagement vraagt het Convenant van Verzekeraars: 1) weer te geven met hoeveel bedrijven engagement wordt gevoerd en over welke onderwerpen; 2) inzicht te verschaffen in de voortgang van de engagementstrajecten, voor zover dienstig ook voor stille engagementstrajecten; en 3) ten aanzien van afgeronde engagement weer te geven welke resultaten dit heeft opgeleverd.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 41% van de grote en middelgrote Verzekeraars informatie heeft gepubliceerd over dialoog en engagement en dat 10% dit gedaan heeft over alle drie de in de Convenantsbepaling genoemde aspecten.

Voor de monitoring over 2019 rapporteert 31% van de Verzekeraars transparant te zijn over dialoog en engagement en 13% over alle drie de in het Convenant genoemde aspecten. Het gaat om vier Verzekeraars, waaronder twee grote en twee middelgrote. In de rapportages van de Verzekeraars die hierover rapporteren zijn verschillende typen publicatie te vinden, waaronder bijvoorbeeld schematische rapportages waarin de engagements met afbeeldingen over het onderwerp, voortgang en status weergegeven zijn.

De Monitoringscommissie constateert dat er verschillende Verzekeraars zijn die aangeven wel invloed uit te oefenen door engagement maar hier niet transparant over communiceren.

Tot slot vraagt het convenant van Verzekeraars hun invloed aan te wenden ter bevordering van transparantie over het stemgedrag van beleggingsfondsen die worden beheerd door fondsbeheerders die tot hetzelfde verzekeringsconcern behoren.

In de Nulmeting heeft de Monitoringscommissie geconstateerd dat 17% van de grote en middelgrote Verzekeraars in deze zin invloed heeft aangewend.

Voor de Monitoring over 2019 geeft 22% van de Verzekeraars aan invloed te hebben aangewend.

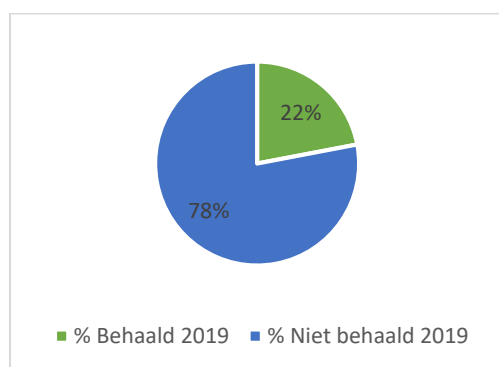
Stakeholder-engagement

Rondom stakeholder-engagement (het bespreken van ESG-beleid met belanghebbenden) vraagt het Convenant Verzekeraars twee dingen aan te geven, indien van toepassing: 1) hoe de inspanningsverplichting richting vermogensbeheerders is ingevuld; en 2) hoe (gezamenlijk) invloed is aangewend om vermogensbeheerders en fondsbeheerders ertoe te bewegen bedrijfsnamen openbaar te maken.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 24% van de grote en middelgrote Verzekeraars informatie had gepubliceerd over hoe de inspanningsverplichting tot stakeholder-engagement richting de vermogensbeheerders is ingevuld. Geen van de Verzekeraars had informatie gepubliceerd over hoe (gezamenlijk) invloed is aangewend om vermogensbeheerder en fondsbeheerder ertoe te bewegen bedrijfsnamen openbaar te maken.

In de Monitoring over 2019 is dit percentage 22% (zie figuur 17).

Figuur 17: Jaarlijks informatie publiceren over stakeholder-engagement

2.3.3 Conclusie

De Monitoringscommissie concludeert dat op geen enkel vlak echt voortgang is geboekt ten opzichte van de Nulmeting op het gebied van transparantie en rapportage. Voor het publiceren van ESG-beleid en het publiceren van een overzicht van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen resteert een grote groep middelgrote Verzekeraars die niet voldoet aan deze Convenantsverplichtingen. Daarnaast is het percentage Verzekeraars dat voldoet aan alle Convenantsverplichtingen rondom transparantie weliswaar hoger dan vorig jaar, maar nog steeds laag.

Het Convenant bepaalt geen specifieke tijdslijn voor de Convenantsverplichtingen over transparantie en rapportage. Wel bepaalt het Convenant dat de Partijen en de Verzekeraars binnen twee dan wel drie jaar na inwerkingtreding van het Convenant onderzoek zullen doen naar de mogelijkheden voor (meer) adequate transparantie op verschillende specifieke punten. Dit onderzoek zal het komende jaar gestalte moeten krijgen en de resultaten ervan zullen waar mogelijk meegenomen worden in de monitoring over 2020.

Tabel 3 geeft een overzicht van de Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie, de uit het Convenant voortvloeiende deadline voor voldoening aan die verplichtingen en de percentages (grote en middelgrote) Verzekeraars die daaraan volgens de Monitoringscommissie daadwerkelijk voldoen. Daaruit blijkt dat slechts 9% van de dit jaar gemonitorde grote en middelgrote verzekeraars voldoet aan alle Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie en rapportage (zie figuur 18). De Monitoringscommissie benadrukt dat transparantie omtrent ondernomen acties en behaalde resultaten op het gebied van ESG-beleid en ESG due diligence van groot belang is, ook voor de samenwerking binnen en dus het welslagen van het Convenant. Zoals aangekondigd zal de Monitoringscommissie volgend jaar, bij de monitoring over 2020, bijzondere aandacht besteden aan transparantie en rapportage. De Monitoringscommissie onderstreept dan ook het belang dat de Verzekeraars het komend jaar hun transparantie en rapportage verbeteren. De opgedane ervaringen – waaronder zowel *best practices* als *bottlenecks* – genereren bovendien mogelijk nuttige input voor de vanaf jaar 3 voorziene ondersteuning van de sector op dit punt door een nog op te starten Werkgroep Transparantie.

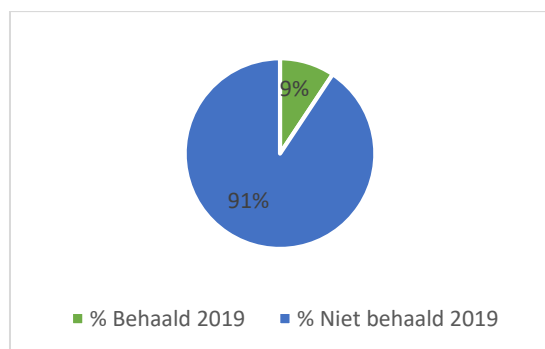
Tabel 3: Overzicht naleving grote en middelgrote verzekeraars m.b.t. Convenantsverplichtingen transparantie en rapportage

Verplichting	Deadline	Naleving 31 december 2019
ESG-beleid publiceren en aangeven hoe dit is doorgevoerd in het beleggingsbeleid	n.v.t.*	63%
Een overzicht publiceren van bedrijven die worden uitgesloten van beleggingen	n.v.t.*	53%
Jaarlijks informatie publiceren over investeringskeuzes	n.v.t.*	...**
Jaarlijks informatie publiceren over stemgedrag, dialoog en engagement	n.v.t.*	34%
Jaarlijks informatie publiceren over stakeholder-engagement	n.v.t.*	22%
Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. transparantie	n.v.t.*	9%

* Het Convenant bepaalt geen specifieke tijdslijn m.b.t. de Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie.

** Hierover is dit jaar geen informatie beschikbaar.

Figuur 18: Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. transparantie

2.4 Herstel en verhaal: stap 6 van het due diligence proces

De in deze paragraaf gemonitorde Convenantsverplichtingen zijn vastgelegd in hoofdstuk 6 van het Convenant en zijn gerelateerd aan stap 6 van het due diligence proces: 'zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee, indien van toepassing' (zie par. 1.5).

2.4.1 Kader

- 6.1 De Verzekeraars zetten zich, overeenkomstig hun verantwoordelijkheid zoals uiteengezet in de OESO-richtlijnen en de UNGP's, in om toegang tot herstel en/ of verhaal te bevorderen wanneer negatieve impacts zich voordoen.
- 6.2 [...] zij [dienen][...] hun invloed aan te wenden om het bedrijf waarin is belegd ertoe aan te zetten haar verantwoordelijkheid te nemen zoals geformuleerd in de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Dit houdt in dat wanneer deze bedrijven negatieve impacts hebben veroorzaakt of daaraan hebben bijgedragen, deze bedrijven via erkende procedures dienen te voorzien in of mee te werken aan herstel en/of verhaal (UNGP's 22 en 29, OESO richtlijnen artikel 6 van hoofdstuk IV).
- 6.3 In sommige specifieke gevallen kunnen beleggers bijdragen aan negatieve impacts ("contributing to") die zijn veroorzaakt door de bedrijven waarin is belegd en kunnen dan verantwoordelijk zijn voor toegang tot herstel.
- 6.4 [...] Partijen en Verzekeraars zijn dan ook vastbesloten om een passende rol te spelen en zullen hun invloed aanwenden bij het versterken van klachtenmechanismen op operationeel niveau en/of andere manieren om toegang tot herstel en verhaal te bevorderen.
- 6.5 [...]
- 6.6 Vermeende inbreuken op de OESO-richtlijnen en de UNGP's kunnen, indien bij de eerstverantwoordelijke op operationeel niveau niet tot gewenst resultaat heeft geleid, bij voorkeur gebundeld via bijvoorbeeld ngo's, vakbond of slachtofferverenigingen, gemeld worden bij de Verzekeraar.
- 6.7 [...]

2.4.2 Bevindingen

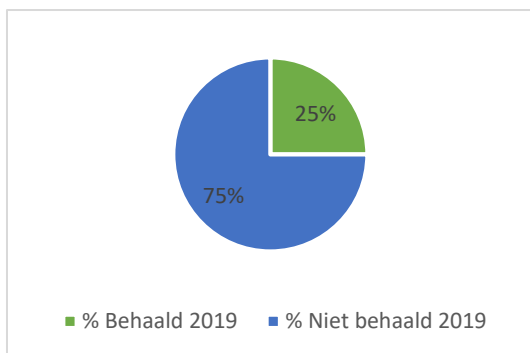
Involed aanwenden om bedrijven waarin is belegd verantwoordelijkheid te laten nemen m.b.t. herstel en verhaal

Het Convenant vraagt Verzekeraars hun invloed aan te wenden om de bedrijven waarin is belegd ertoe aan te zetten hun verantwoordelijkheid te nemen, conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's, waar het aankomt op het voorzien in of meewerken aan herstel en/of verhaal wanneer deze bedrijven negatieve impacts hebben veroorzaakt of daaraan hebben bijgedragen.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 17% van de grote en middelgrote Verzekeraars voldeed aan deze Convenantsverplichting, waaronder drie van de vijf grote Verzekeraars en twee van de 24 middelgrote Verzekeraars.

Voor de monitoring over 2019 rapporteert 25% van de Verzekeraars invloed te hebben aangewend om een bedrijf ertoe te zetten verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot herstel en verhaal (zie figuur 19). Het betreft vier van de vijf grote Verzekeraars en vier middelgrote Verzekeraars. De Monitoringscommissie merkt op dat dit een stijging is ten opzichte van vorig jaar, niet alleen in absolute zin maar ook in belegd vermogen. Uit de toelichtingen blijkt dat het uitoefenen van invloed in deze zin voornamelijk plaatsvindt binnen engagementtrajecten.

Figuur 19: Involed aanwenden om bedrijven waarin is belegd verantwoordelijkheid te laten nemen m.b.t. herstel en verhaal

Verantwoordelijkheid nemen m.b.t. toegang tot herstel bij bijdragen aan negatieve impacts

Het Convenant geeft aan dat ook beleggers in specifieke gevallen kunnen bijdragen aan ("contributing to") negatieve impacts die zijn veroorzaakt door de bedrijven waarin is belegd. In dat geval kunnen zij ook zelf verantwoordelijk zijn voor het bieden van toegang tot herstel en/of verhaal. Dit is stap zes van het due diligence proces (zie par. 1.5). In de huidige vragenlijst is geen vraag opgenomen die inzicht kan verschaffen in het aantal keren dat Verzekeraars het afgelopen jaar hebben bijgedragen aan negatieve impacts die zijn veroorzaakt door de bedrijven waarin is belegd en of zij in die gevallen verantwoordelijkheid hebben genomen voor het bieden van toegang tot herstel en/of verhaal.

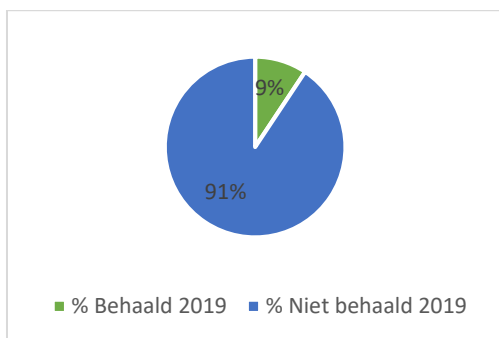
Invloed aanwenden bij het versterken van klachtenmechanismen op operationeel niveau

Het Convenant bepaalt dat Verzekeraars, al dan niet in samenwerking met de andere Convenantpartijen, hun invloed zullen aanwenden om klachtenmechanismen op operationeel niveau en/of andere manieren om toegang tot herstel en verhaal te bevorderen, te versterken. In de vragenlijst is dit vertaald in de vraag of de Verzekeraar zijn invloed heeft aangewend om klachtenmechanismen op operationeel niveau beschikbaar te maken en/of andere manieren om toegang tot herstel en verhaal te bevorderen?

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie dat 10% van de grote en middelgrote Verzekeraars op deze manier hun invloed aanwenden. Het betrof een van de vijf grote Verzekeraars en twee van de 24 middelgrote Verzekeraars.

Voor de Monitoring over 2019 rapporteert 9% van de Verzekeraars invloed te hebben aangewend bij het versterken van klachtenmechanismen op operationeel niveau (zie figuur 20). Het betreft drie Verzekeraars, waarvan twee behoren tot de vijf grote Verzekeraars.

Figuur 20: Invloed aanwenden bij het versterken van klachtenmechanismen op operationeel niveau

Ontvangen meldingen van vermeende inbreuken op de OESO-richtlijnen

Het Convenant bepaalt dat vermeende inbreuken op de OESO-richtlijnen en de UNGP's gemeld kunnen worden bij de betrokken Verzekeraar indien melding daarvan bij de eerstverantwoordelijke op operationeel niveau niet tot gewenst resultaat heeft geleid. Deze meldingen bij de Verzekeraars geschieden bij voorkeur gebundeld via bijvoorbeeld ngo's, vakbond of slachtofferverenigingen. Deze bepaling is vertaald naar de vraag of er bij de Verzekeraar dergelijke meldingen zijn binnengekomen.

In de Nulmeting gaf één Verzekeraar aan een dergelijke melding te hebben ontvangen.

Ook in de monitoring over 2019 geeft één Verzekeraar aan melding te hebben gehad van inbreuken op de OESO-richtlijnen of UNGP's door één van de bedrijven waarin deze verzekeraar belegt. De desbetreffende Verzekeraar heeft deze melding ontvangen via de *ESG-rating agency* en via een ngo.

2.4.3 Conclusie en aanbevelingen

De Monitoringscommissie concludeert dat er enige vooruitgang is geboekt ten opzichte van de Nulmeting waar het gaat om het bevorderen van toegang tot herstel en verhaal. Het gaat daarbij specifiek om het aantal Verzekeraars dat aangeeft invloed aan te wenden om bedrijven waarin is belegd verantwoordelijkheid te laten nemen voor herstel en verhaal. Voor het overige blijven de scores met betrekking tot de betreffende Convenantsbepalingen vrij laag of is er onvoldoende informatie beschikbaar op basis van de antwoorden op de vragenlijst om te bepalen hoe vaak dit soort kwesties spelen en hoe de verzekeraars die ermee te maken krijgen daarmee omgaan. Het Convenant bepaalt overigens geen specifieke tijdslijn met betrekking tot de Convenantsverplichtingen op het gebied van herstel en verhaal.

Tabel 3 geeft een overzicht van de Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie, de uit het Convenant voortvloeiende deadline voor voldoening aan die verplichtingen en de percentages (grote en middelgrote) Verzekeraars die daaraan volgens de Monitoringscommissie daadwerkelijk voldoen. Daaruit blijkt dat 9% van de dit jaar gemonitorde grote en middelgrote Verzekeraars voldoet aan alle Convenantsverplichtingen op het gebied van herstel en verhaal die dit jaar gemeten zijn (zie figuur 21). Zoals aangekondigd zal de Monitoringscommissie bij de monitoring over 2022 bijzondere aandacht besteden aan impact. In dat kader zal onder meer extra aandacht besteed worden aan de Convenantsverplichtingen voor herstel en verhaal. Voor een beter inzicht in en de vergelijkbaarheid van de resultaten zal de Monitoringscommissie in overleg met de Werkgroep Monitoring de vragen op dit onderwerp evalueren.

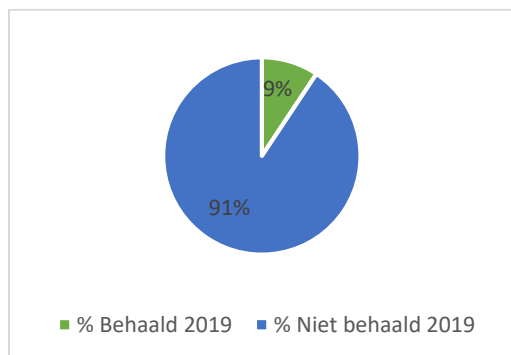
Tabel 4: Overzicht naleving grote en middelgrote verzekeraars voor Convenantsverplichtingen herstel en verhaal

Verplichting	Deadline	Naleving 31 december 2019
<i>Invloed aanwenden om bedrijven waarin is belegd verantwoordelijkheid te laten nemen m.b.t. herstel en verhaal</i>	n.v.t.*	25%
<i>Verantwoordelijkheid nemen m.b.t. toegang tot herstel bij bijdragen aan negatieve impacts</i>	n.v.t.*	...**
<i>Invloed aanwenden bij het versterken van klachtenmechanismen op operationeel niveau</i>	n.v.t.*	9%
<i>Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. herstel en verhaal</i>	n.v.t.*	9%

* Het Convenant bepaalt geen specifieke tijdslijn voor de Convenantsverplichtingen op het gebied van transparantie.

** Hierover is dit jaar geen informatie beschikbaar.

Figuur 21: Alle Convenantsverplichtingen t.a.v. herstel en verhaal

2.5 Overkoepelende conclusie en aanbevelingen

De monitoring over 2019 heeft zich gericht op de grote en middelgrote Verzekeraars, dit betreft 32 verzekeraars.

De Monitoringscommissie concludeert dat op een aantal vlakken sprake is van een grote mate van implementatie van de bepalingen in het Convenant. Dit betreft met name het hanteren van een uitsluitingslijst en de publicatie daarvan, de inspanningen om de vermogensbeheerder te laten voldoen aan het ESG-beleid en de publicatie van ESG-beleid.

Op geen van de vier domeinen die het Convenant bestrijkt hebben alle grote en middelgrote Verzekeraars volledig voldaan aan de Convenantsverplichtingen. Verder blijkt dat het percentage Verzekeraars dat voldoet aan alle verplichtingen per domein voor drie van de vier domeinen laag uitvalt; 6% voor ESG-beleid, 22% voor ESG due diligence, 9% voor transparantie en rapportage en 9% voor herstel en verhaal.

Met name voor ESG-beleid en de implementatie van dat beleid in de overige ESG due diligence stappen is het volgens de Monitoringcommissie van belang dat de naleving snel verbetert om nog te kunnen voldoen aan het Convenant. Het Convenant bepaalt dat aan de verplichtingen met betrekking tot ESG-beleid in principe binnen één jaar na inwerkingtreding van het Convenant had dienen te worden voldaan en uiterlijk binnen twee jaar. In aanmerking genomen dat de peildatum voor deze monitoring maar een half jaar voor die uiterste termijn lag, komt het de Monitoringscommissie op basis van de gerapporteerde resultaten niet waarschijnlijk voor dat deze deadline door veel verzekeraars gehaald zal worden.

Ten aanzien van de verplichtingen met betrekking tot ESG due diligence zullen door veel Verzekeraars nog forse stappen gezet moeten worden om daaraan te kunnen voldoen binnen de uiterste termijn van drie jaar na inwerkingtreding van het Convenant. Ook op het gebied van transparantie en rapportage en van herstel en verhaal is de voortgang beperkt en is versnelling noodzakelijk om aan het Convenant te kunnen voldoen. Deze gebieden volgen uiteraard op de verplichtingen op het gebied van ESG-beleid en van ESG due diligence.

Al met al ziet de Monitoringscommissie dat de doelstellingen van het Convenant moeilijk haalbaar zijn. Zij spoort de Verzekeraars dan ook aan om voor zichzelf – met gebruikmaking van dit rapport – in kaart te brengen voor welke Convenantsverplichtingen nog stappen gezet dienen te worden en daarin een op het Convenant gebaseerde prioritering aan te brengen.

Het Convenant is een samenwerking tussen verschillende partijen, vanuit de gedachte dat zij elkaar kunnen versterken en verder helpen in het uitvoeren van internationaal MVO-beleid in beleggingen. De Monitoringscommissie heeft uit de antwoorden op de vragenlijsten een aantal zaken opgemaakt die zij in aanvulling op haar bevindingen hierboven graag in de vorm van aanbevelingen aanbiedt aan de deelnemende partijen.

Aanbeveling: samenwerking en kennisuitwisseling binnen de sector

Uit de bevindingen is gebleken dat de meerderheid van de Verzekeraars niet voldoet aan de Convenantsverplichting rondom het uitvoeren van de risico-analyse en de integratie daarvan in de due diligence cyclus. Uit de interviews en vragenlijst blijkt tevens dat er binnen de sector behoefte bestaat om van elkaar te leren wanneer het gaat om *best practices* op ESG due diligence en beleid. Uit de bevindingen is verder gebleken dat Verzekeraars in veel gevallen aansluiting hebben gezocht bij collectieve engagements en platforms. Er zijn verschillende Verzekeraars die ervaring hebben opgedaan met collectieve engagement, platformen en individuele engagements.

De Monitoringscommissie beveelt de sector aan voor het komende jaar verdere aandacht te besteden aan kennisuitwisseling en gezamenlijke actie. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het ontwikkelen van kennis over wat het in kaart brengen van ESG-risico's betekent en het uitwisselen van *best practices* op dit gebied. Het delen van ervaringen op het gebied van engagement maakt het mogelijk voor middelgrote en kleine Verzekeraars om op een laagdrempelige manier hierbij aan te haken en de gezamenlijke invloed te vergroten.

Aanbeveling: bijeenkomst met experts over ESG due diligence in de beleggingspraktijk

Daarnaast is uit de bevindingen gebleken dat bij een deel van de verzekeraars een *basic understanding* mist van wat due diligence is. De Monitoringscommissie beveelt de sector daarom in aanvulling op het bovenstaande aan om het komende jaar een bijeenkomst te organiseren waar door experts wordt uitgelegd wat nu precies verwacht waar het gaat om de implementatie van due diligence in de zin van de OESO-richtlijnen en de UNGP's binnen de beleggingspraktijk. Daarbij kan het nuttig zijn de bevindingen van de Monitoring over 2019 als één van de uitgangspunten te nemen, dit geeft ook de mogelijkheid tot terugkoppeling aan de Verzekeraars over de specifieke punten waaraan zij nog niet voldoen.

Aanbeveling: bredere samenwerking binnen het Convenant

De Monitoringscommissie beveelt de Verzekeraars aan gebruik te maken van zowel de Themakaders als de expertiselijst en is voornemens hier komend jaar ook op te monitoren. Daarnaast beveelt de Monitoringscommissie ook in bredere zin aan om de ngo's te betrekken, bijvoorbeeld met het oog op hun expertise omtrent de verwachtingen die voortvloeien uit de UNGP's en OESO-richtlijnen rondom een exit-strategie, herstel en verhaal en de thematische aandachtsgebieden en waar relevant ook bij de hierboven genoemde bijeenkomst.

3. De overheid

3.1 Kader

- 8.1 In aanvulling op de afspraken waar alle partijen zich aan verbinden in het convenant zal de overheid:
- 8.1.1 Via het postennetwerk en economische diplomatie de ondertekenaars van dit convenant ondersteunen bij het implementeren van hun IMVO-beleid, onder meer door het geven van voorlichting over IMVO in de lokale context en zich toe te leggen op economische MVO-diplomatie in het kader van hun economische relaties;
 - 8.1.2 Als onderdeel van het Nederlandse beleid in bilaterale en multilaterale relaties, proactief het convenant uitdragen op internationaal niveau (EU, OESO, ILO, VN) om onder andere een gelijk speelveld te creëren voor partijen bij het convenant en regelmatig over deze activiteiten rapporteren;
 - 8.1.3 (Lokale) informatievoorziening en contact met (lokale) overheden faciliteren;
 - 8.1.4 Alle landen oproepen om conform OESO-richtlijnen en UNGP's te werken;
 - 8.1.5 Binnen Nederland meer aandacht genereren voor de OESO-richtlijnen en de UNGP's;
 - 8.1.6 IMVO breed stimuleren via handelsmissies, overheidsinstrumentarium en inkoopbeleid;
 - 8.1.7 Verzekeraars gevestigd in Nederland die geen lid zijn van het Verbond of ZN, oproepen om het convenant te ondertekenen;
 - 8.1.8 De discussie over mededinging en duurzaamheid agenderen op Europees niveau;
 - 8.1.9 De Staat als aandeelhouder ziet maatschappelijk verantwoord ondernemen zowel als een bedrijfseconomische kans, als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom zal de Staat het gesprek aangaan met de staatsdeelnemingen en hen verzoeken om relevante, internationale richtlijnen (zoals bijvoorbeeld OESO-richtlijnen en UNGP's) na te leven. In dit verband vindt de Staat het van belang dat alle staatsdeelnemingen rapporteren conform de standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving van het Global Reporting Initiative (GRI). Bovendien vindt de Staat het belangrijk dat de staatsdeelnemingen opgenomen zijn in de transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
 - 8.1.10 Publieke ruimte voor burgers en hun organisaties actief bevorderen om hun stem te laten horen over sociaal en economisch beleid dat hun levens raakt;
 - 8.1.11 Waar mogelijk gezamenlijk met de andere partijen, invloed uitoefenen op derden, zoals bedrijven en vermogensbeheerders, om risico's aan te pakken en te voorkomen;
- 8.2 Vanuit haar *duty to protect*⁸ heeft de overheid een voorbeeldfunctie op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit geldt ook voor exportkredietverzekeringen die de overheid via Atradius Dutch State Business (Atradius DSB) aanbiedt. Met deze exportkredietverzekeringen kunnen bedrijven betalingsrisico's afdekken.
- i. Gezien het feit dat due diligence voor exportkredietverzekeringen significante overeenkomsten heeft met due diligence voor zakelijke leningen en projectfinanciering door banken, zijn in IMVO-convenant van de bancaire sector onder hoofdstuk 11 bepalingen opgenomen over de verantwoordelijkheden van Atradius DSB, als uitvoerder namens de overheid, onder de UNGP's en de OESO Common Approaches.
 - ii. Hoewel de overheid via Atradius DSB niet belegt, zal ze voor exportkredietverzekeringen bovendien aansluiten bij de additionele afspraken in dit convenant, voor zover die geen betrekking hebben op beleggingsactiviteiten.
 - iii. De overheid, met Atradius DSB als haar adviseur, hanteert hoge ESG-standaarden bij de uitvoering van de exportkredietverzekeringen inclusief de in de preambule van dit convenant genoemde thema's. Voorts verlangt de overheid van verzekeren onder de exportkredietverzekeringen dat zij de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen kennen en toepassen. De overheid heeft per 6 februari 2018 het MVO-beleid van Atradius DSB geactualiseerd, met speciale aandacht voor de UNGP's.⁹
- 8.3 Naast de afspraken in het convenant zal de overheid haar "duty to protect" in blijven vullen overeenkomstig internationale mensenrechtenverdragen¹⁰, UNGP's, het Nationaal Actieplan Mensenrechten, de aanbeveling over mensenrechten en bedrijfsleven van de Raad van Europa van 2 maart

⁸ UNGP's, hoofdstuk I.

⁹ Kamerstuk 26 485 nr. 255.

¹⁰ Zoals: het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen. Aanbeveling van het Comité van Ministers aan lidstaten over mensenrechten en bedrijfsleven, aangenomen op 2 maart 2016, [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2016\)3&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorIntern et=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true#RelatedDocuments](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2016)3&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorIntern et=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true#RelatedDocuments).

20164 en de inzet om mensenrechten internationaal te bevorderen zoals beschreven in de beleidsbrieven 'Respect en Recht voor ieder mens' en 'MVO Loont'.

3.2 Bevindingen

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Financiën hebben dit Convenant ondertekend. Beide ministeries hebben de vragenlijst ingevuld. De antwoorden op de vragen zijn inhoudelijk vergelijkbaar en worden daarom gezamenlijk behandeld. Waar relevant worden de antwoorden ter aanvulling afzonderlijk behandeld. Ook de bevindingen met betrekking tot de verschillende tot de overheid gerichte Convenantsverplichtingen worden gezamenlijk behandeld, met hier en daar ter aanvulling afzonderlijke aandacht voor specifieke uitkomsten.

In de Nulmeting constateerde de Monitoringscommissie op basis van de rapportage door de overheid dat deze voldoet aan vrijwel alle in het Verzekeringsconvenant opgenomen, specifiek op de verzekeringssector gerichte afspraken en moedigde zij de overheid aan om te bezien welke aanvullende sectorspecifieke acties ondernomen kunnen worden om de sector verder te helpen. Hiervoor werd als voorbeeld aangedragen om *best practices* te delen die voortvloeien uit het algemene IMVO-beleid en/of de andere Convenanten. Daarnaast werd opgemerkt dat een actieve en verbindende houding een positief signaal kan afgeven aan de overige Convenantpartijen.

De overheid geeft ook in de rapportage over 2019 aan te voldoen aan vrijwel alle specifieke afspraken. In de antwoorden op de vragenlijst geeft de overheid aan dat zij een actieve rol heeft in de Werkgroepen en daarnaast ook een bijdrage geleverd heeft aan het vergroten van transparantie door feedback te geven op de transparantieverwachtingen als omschreven in Hoofdstuk 5 van het Convenant. De overheid geeft aan deze bijdrage geleverd te hebben door in september 2019 in samenwerking met de overige Convenantpartijen een sessie te organiseren bij het Ministerie van Financiën om kennis te delen over hoe conform het UNGP Reporting Framework gerapporteerd kan worden. Daarnaast geeft de overheid aan dat naar aanleiding van een evaluatie IMVO-beleid voor de Staatsdeelnemingen zal worden opgesteld.

Op de vraag of de overheid via het postennetwerk en economische diplomatie de ondertekenaars heeft ondersteund bij het implementeren van IMVO-beleid hebben beide ministeries ontkennend geantwoord. In de toelichting bij het antwoord geeft de overheid aan dat hier geen vraag naar was vanuit de sector, dan wel door sector niet op het aanbod is ingegaan. In de toelichting op het antwoord wordt door de overheid ter aanvulling vermeld dat er wel een bijeenkomst heeft plaatsgevonden met het Duitse Ministerie van Buitenlandse zaken en het Verbond van Verzekeraars om uitleg te geven over het Nederlandse IMVO-beleid.

Op de vraag of de overheid (lokale) informatievoorziening met (lokale) overheden heeft gefaciliteerd, antwoordt de overheid positief. Uit de toelichtingen volgt dat de overheid expertise heeft geleverd op de verschillende expertisesessies georganiseerd door de Werkgroepen via presentaties over onder meer groene obligaties en PCAF/impact investing. De Monitoringscommissie merkt op dat de activiteiten van de overheid op dit punt momenteel nog beperkt blijven tot de inzet van het Nederlandse overheidsnetwerk, terwijl de meerwaarde van de overheidsinzet op dit punt ook en juist gelegen is in het buitenlandse overheidsnetwerk.

Op de vraag of de overheid de verzekeraars die geen lid zijn van het Verbond van Verzekeraars of Zorgverzekeraars Nederland heeft aangespoord om Partij te worden bij het Convenant antwoordt de overheid hierover wel gesprekken met het Verbond van Verzekeraars te hebben

gevoerd, maar nog niet besproken te hebben hoe hierop acties geformuleerd kunnen worden. Hier hoopt de Monitoringscommissie volgend jaar voortgang te zien.

3.3 Conclusie en aanbeveling

De Monitoringscommissie constateert op basis van de monitoring over 2019 dat de Overheid voldoet aan vrijwel alle in het Verzekeringsconvenant opgenomen, specifiek op de verzekeringssector gerichte afspraken. In hoeverre gehoor is gegeven aan de aanbeveling uit de Nulmeting om te bezien welke aanvullende sectorspecifieke acties ondernomen zouden kunnen worden om de sector verder te helpen was op basis van de rapportage niet vast te stellen.

Aanbeveling: inzet van het internationale netwerk

De Monitoringscommissie beveelt zowel de overheid als het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland aan om actief gebruik te maken van het internationale netwerk van de overheid, zowel de diplomatieke betrekkingen als het postennetwerk. Samenwerking op dit punt is van belang voor de effectiviteit van de door de Partijen in het kader van het Convenant te ondernemen acties, nu juist in dit buitenlandse overheidsnetwerk kennis besloten ligt over de mogelijke risico's die verbonden zijn aan handel in specifieke andere staten en over de *impact on the ground* van de activiteiten van Nederlandse en buitenlandse bedrijven die daar actief zijn. Dit vraagt in ieder geval dat de overheid bij expertsessies ook medewerkers uit andere landen betreft, zodat relevante informatie uit de betreffende landen ook met de Nederlandse Verzekeringssector gedeeld wordt.

4. Ngo's

4.1 Kader

- 9.1 Voor een doeltreffende implementatie van de OESO-richtlijnen en de UNGP's is 'stakeholder engagement' noodzakelijk. De aangesloten vakbond en ngo's zullen een onafhankelijke, kritische en constructieve rol spelen bij de uitvoering van het convenant.
- 9.2 De vakbond (dat wil zeggen UNI) en ngo's zullen een bijdrage leveren door:
- 9.2.1 Wanneer dat betrekking heeft op hun werkterrein, hun expertise te delen met Partijen en Verzekeraars met betrekking tot onder meer:
- Contacten met lokale stakeholders;
 - De opbouw van een maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden;
 - De risico's op het gebied van ESG;
 - Manieren om belemmeringen weg te nemen ten aanzien van het voltooien van ESG-beleid, zoals de vrijheid van vereniging;
 - Contacten met overheden in instabiele, door conflicten getroffen of quasi-onbestuurde gebieden;
 - Contacten met de regering van staten waar veelvuldig ernstige impacts frequent voorkomen;
 - Bescherming van (mensenrechten)activisten;
 - Het vergaren van lokaal bewijs ten aanzien van ESG-schendingen.
- 9.2.2 De Partijen en Verzekeraars te voorzien van (achtergrond)informatie, kennis, analyse, invalshoeken en/of advies over onder andere:
- Daadwerkelijke en mogelijke impacts op het gebied van ESG, met een duidelijke duiding van de status van deze informatie;
 - Algemeen ESG-beleid en procedures voor ESG-due diligence;
 - Collega- en partnerorganisaties.
- 9.2.3 Bij te dragen aan de prioritering van risico's op basis van kennis van (toekomstige) internationale normen en hun wereldwijde en internationale overzicht, invalshoek en netwerk;
- 9.2.4 Met de Partijen te overleggen over verbetering van de situatie van de benadeelden;
- 9.2.5 Wereldwijd bij te dragen aan verbetering van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld, door vakbonden en ngo's in het buitenland te helpen en zo nodig te versterken zodat zij hun eigen regering en betrokken bedrijven/investeerders ter verantwoording kunnen roepen. Dit onder meer via de deelname van de Nederlandse vakbonden en ngo's aan het beleidskader 'Samenspraak en Tegenspraak' van de Nederlandse overheid;³¹
- 9.2.6 Mogelijke oplossingen te suggereren voor belemmeringen waarmee de Partijen en Verzekeraars te maken hebben, namelijk door:
- Bij gevoelige en/of ingewikkelde kwesties te fungeren als informeel klankbord.
- 9.2.7 Overheid en brancheorganisaties erkennen de onafhankelijkheid van ngo's en vakbond. Het instrument 'de Eerlijke Verzekeringswijzer' valt onder de verantwoordelijkheid van betrokken ngo's en vakbond. De ngo's en vakbond die tevens zijn aangesloten bij de coalitie van de Eerlijke Verzekeringswijzer zullen zich maximaal inspannen een jaarlijks praktijkonderzoek in lijn te brengen met het jaarthema van het convenant. Zij bieden de mogelijkheid om de methodologie voor dit praktijkonderzoek voorafgaand aan het onderzoek te bespreken met de verzekeraars met als inzet dat de uitkomsten van deze dialoog constructief zullen worden gewogen en zo mogelijk worden meegenomen in de vormgeving van het onderzoek en de methodologie. In 2019 zal dit het geval zijn met betrekking tot een nog nader te bepalen thema. Daarnaast biedt de Eerlijke Verzekeringswijzer de mogelijkheid om de methodologie van het beleidsonderzoek voorafgaand aan het onderzoek met de betrokken verzekeraars te bespreken. De inbreng en uitkomsten van de dialoog zullen constructief worden gewogen en zo mogelijk worden meegenomen in de vormgeving van het onderzoek en de methodologie van het beleidsonderzoek. In het onderzoeksproces wordt voorzien in twee feedbackrondes voor de verzekeraars in kwestie op de scores: eenmaal op de conceptscores in het beoordelingsformulier en eenmaal op de scores in het conceptrapport (indien eerdere feedback niet goed verwerkt is);
- 9.2.8 Ten aanzien van vermogen van ngo's en vakbond dat door derden beheerd wordt, geldt voor de ngo's en de vakbond een inspanningsverplichting richting externe vermogensbeheerder(s) in lijn met paragraaf 3.1.6 (ii) van het convenant, en zullen hierover rapporteren op basis van de gemaakte afspraken in het convenant.

4.2 Bevindingen

De antwoorden van de bij het Convenant betrokken ngo's zijn op veel onderwerpen inhoudelijk vergelijkbaar. De antwoorden worden daarom grotendeels gezamenlijk behandeld; waar relevant worden ter aanvulling enkele antwoorden afzonderlijk behandeld. Ook worden de bevindingen met betrekking tot de verschillende tot ngo's gerichte Convenantsverplichtingen gezamenlijk behandeld, met hier en daar ter aanvulling afzonderlijke aandacht voor specifieke uitkomsten.

In artikel 9.2.1 van het Convenant wordt bepaald dat ngo's expertise zullen delen met Verzekeraars en Partijen wanneer dit betrekking heeft op hun werkterrein. Het artikel bevat een opsomming van manieren waarop de ngo's kunnen bijdragen. In de toelichtingen bij de antwoorden geven de ngo's aan in 2019 verschillende hiervan hebben aangewend om hun expertise beschikbaar te stellen, namelijk: een ngo-expertise lijst, de Themakaders, het jaarthema (in zoverre als dit aansluit op de expertise van individuele ngo's) en de Eerlijke Verzekeringswijzer. Waar blijkens de rapportage vanuit de ngo's nog winst te behalen valt, is het delen van kennis en expertise op de opbouw van het maatschappelijk middenveld en ontwikkelingslanden. Uit de toelichtingen valt af te leiden dat hiernaar nog geen vraag is geweest vanuit de andere Partijen of vanuit individuele Verzekeraars .

Wat betreft het delen van expertise op het gebied van ESG-risico's met Verzekeraars en Partijen blijkt uit de rapportage dat deze expertise door de ngo's op verschillende wijzen is gedeeld binnen de Werkgroepen. De betreffende expertise is daarnaast verwerkt in de Themakaders en verschillende casussessies waar ook Verzekeraars aan deelnamen en die ook hebben geleid tot een publicatie. Het resultaat hiervan betreft zes documenten, te weten vijf Themakaders en een 'lessons learned' document, die alle openbaar beschikbaar zijn.¹¹ De Themakaders zien op de volgende onderwerpen: controversiële wapens en wapenhandel met hoog-risico landen; dierenwelzijn; kinderrechten; klimaatverandering en energietransitie; en landrechten. In het 'lessons learned' document wordt inzicht gegeven in IMVO in de verzekeringspraktijk, in het bijzonder met betrekking tot het beleggingsbeleid, investeringsbeslissingen en engagementtrajecten.

Vier van de zes bij het Convenant betrokken ngo's zijn aangesloten bij de Eerlijke Verzekeringswijzer. In artikel 9.2.7 van het Convenant staat omschreven dat deze Partijen zich in samenwerking met het Verbond van Verzekeraars 'maximaal' in dienen te spannen om het jaarlijkse praktijkonderzoek dat wordt verricht in het kader van de Eerlijke Verzekeringswijzer in lijn te brengen met het jaarthema van het Convenant.

De Monitoringscommissie constateert op basis van de rapportage op dit punt dat de Partijen in beginsel hebben voldaan aan de inspanningsverplichting (waarbij lastig vast te stellen is of de geleverde inspanningen 'maximaal' waren zoals het Convenant vraagt op dit punt), maar dat dit niet heeft geleid tot daadwerkelijke aansluiting tussen de Eerlijke Verzekeringswijzer en de thema's. Uit de rapportage blijkt dat dit nu tot tweemaal niet is gelukt, voornamelijk omdat het jaarthema niet tijdig was vastgesteld en de Eerlijke Verzekeringswijzer er daarom niet op kon aansluiten. Uit de rapportage blijkt tevens dat door dit gebrek aan aansluiting ook geen overleg heeft kunnen plaatsvinden tussen de ngo's en de Verzekeraars over de te hanteren methodologie bij het in het kader van de Eerlijke Verzekeringswijzer verrichte praktijkonderzoek. De Monitoringscommissie ziet dit als een gemiste kans.

¹¹ Voor de themakaders, zie: <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/verzekeringsector/convenant/publicaties>.

Uit de rapportage blijkt dat wel input is gevraagd en geleverd door de Verzekeraars op de methodologie van het in het kader van de Eerlijke Verzekeringswijzer verrichte beleidsonderzoek. Deze input is volgens de ngo's die deelnemen aan de Eerlijke Verzekeringswijzer constructief meegewogen. Zij rapporteren dat de minder structurele voorgestelde wijzigingen gelijk zijn doorgevoerd en dat de meer structurele voorgestelde wijzigingen op een later tijdstip zullen worden doorgevoerd omdat dit meer tijd vergt.

Het Convenant kent voorts een aantal andere bepalingen die (mede) zien op het delen door ngo's van hun kennis en expertise met de Verzekeraars (art. 4.4, zie het kader in par. 5.1). In dit kader rapporteren vijf van de zes ngo's dat zij in 2019 hun kennis en onderzoek over daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG gedeeld hebben met de Verzekeraars. In de toelichting verwijzen drie ngo's naar hun bijdrage aan de Themakaders (zie hierover par. 5.2).. Eén ngo geeft aan contact opgenomen te hebben met Verzekeraars om hen op de hoogte te stellen van specifieke risico's die zich voordoen in hoog-risicolanden. Daarnaast rapporteren vijf van de zes ngo's *best practices* gedeeld te hebben om engagementprocessen richting bedrijven waarin is belegd effectiever te maken. Zij hebben dit gedaan binnen de bijeenkomsten over concrete casussen (onderwerpen wapenhandel en palmolie). De zesde ngo rapporteert hier in 2020 aan te zullen voldoen in de laatste (nog te organiseren) casusbijeenkomst.

4.3 Conclusie

De Monitoringscommissie constateert op basis van de monitoring over 2019 dat de ngo's voldoen aan vrijwel alle in het Verzekeringconvenant opgenomen afspraken. Wel valt op dat de uitvoering van verschillende van de op de ngo's rustende verplichtingen het afgelopen jaar vertraging hebben opgelopen. Op basis van de rapportages en de interviews stelt de Monitoringscommissie vast dat deze vertraging te wijten is geweest aan een capaciteitsprobleem door onduidelijkheid over en vertraging van de financiering van overheidswege van de ngo-geleding voor de activiteiten die zij in het kader van het Convenant verricht. De Monitoringscommissie benadrukt dat het voor het slagen van het Convenant van belang is dat er duidelijkheid bestaat over de mate waarin en de voorwaarden waaronder financiële middelen beschikbaar gesteld worden aan de ngo's in dit kader

5. Gezamenlijke afspraken

5.1 Kader

[...]

- 2.2 Ten aanzien van de thema's die niet of niet voldoende in de OESO-richtlijnen en de UNGP's zijn vervat spreken de Partijen af:
- 2.2.1 Om samen met de Verzekeraars binnen een (1) jaar na inwerkingtreding van het convenant een voorstel aan de stuurgroep te doen voor verduidelijking van de kaders voor specifieke ESG-thema's. De stuurgroep stelt deze kaders binnen anderhalf (1,5) jaar na inwerkingtreding van het convenant vast¹²;
 - 2.2.2 Om vervolgens de Verzekeraars te ondersteunen bij het versterken van hun beleid en due diligence op deze specifieke en andere ESG-thema's, als deze uit een ESG due diligence procedure als risicovol naar voren komen.

[...]

- 4.4 Om gezamenlijk in multi-stakeholderverband invloed te vergroten en aan te wenden komen de Partijen overeen om:
- 4.4.1 Binnen twee (2) jaar na inwerkingtreding van het convenant te starten:
 - i. Met anderen de mogelijkheden te onderzoeken voor het optimaliseren van de screening tools (inclusief het beoordelen van klachtenprocedures op operationeel niveau) om de ESG-risico's in te schatten en te prioriteren.
 - ii. Met de Verzekeraars op basis van fictieve en bestaande casussen de mogelijkheden te onderzoeken om bij te dragen aan een effectieve toegang tot herstel en verhaal, waarbij expliciet wordt gekeken naar de rol die Verzekeraars kunnen spelen naast de al genoemde verwachtingen in het convenant.¹³ De Partijen zullen onder andere de uitkomsten hiervan gebruiken om een voorbeeldset aan ESG-due diligence vragen te ontwikkelen die de Verzekeraars zullen gaan gebruiken om de juiste vragen te stellen tijdens een engagementproces.
 - 4.4.2 Gedurende de looptijd van het convenant:
 - i. Hun kennis en onderzoek over daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG te delen, zodat de Verzekeraar over meer informatie beschikt bij het in kaart brengen en beoordelen van daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG waar de Verzekeraar in eerste instantie niet of niet voldoende over beschikt. Relevante actoren, zoals dataproviders, zullen hierbij betrokken worden.
 - ii. Met de Verzekeraars in overleg te treden en (best) practices met elkaar te delen om engagementprocessen richting bedrijven waarin is belegd effectiever te maken en verder te optimaliseren. Waarbij ook meegenomen zal worden hoe Verzekeraars bedrijven waarin is belegd actief kunnen stimuleren, en indien mogelijk assisteren, om conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's te handelen. Hierbij zullen relevante actoren, zoals externe engagement providers, betrokken worden. De uitkomsten hiervan zullen door de Verzekeraars gebruikt worden om engagement te optimaliseren.

[...]

- 5.3 De Partijen en de Verzekeraars zullen gezamenlijk onderzoek doen naar mogelijkheden voor adequate transparantie en aangeven hoe hier verdere invulling aan wordt gegeven. Onderdelen van het onderzoek zijn:
- 5.3.1 Binnen twee jaar na inwerkingtreding van het convenant te starten met:
 - i. Welke risico's/misstanden op het gebied van ESG als voornaamste risico's/misstanden worden gezien en op welke wijze dit leidt tot prioritering in het ESG due diligence proces.
 - ii. Hoe Verzekeraars op individueel niveau kunnen rapporteren over de geleverde bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen³. Hierbij zal ook gekeken worden of samenwerking met andere financiële instellingen mogelijk is.
 - 5.3.2 Binnen drie (3) jaar na inwerkingtreding van het convenant te starten met:

¹² De thema's betreffen dierenwelzijn, kinderrechten, landrechten, klimaatverandering en controversiële wapens en controversiële wapenhandel. Bij het verduidelijken van de kaders zullen de voor de thema's relevante richtlijnen, internationaal erkende principes en internationale verdragen worden meegenomen.

¹³ Zie paragraaf 6 van het convenant.

- i. De ontwikkeling van relevante prestatie-indicatoren voor de rapportage over de effectiviteit van ESG-beleid.
 - ii. Hoe paragraaf 5.2.3 (i) (a) van het convenant nader geconcretiseerd en gespecificeerd kan worden.
 - iii. Hoe bij de toepassing van ESG due diligence screening en monitoring plaatsvindt van nieuwe/bestaande beleggingen;
 - iv. Genomen acties na melding van ernstige misstanden.
 - v. In hoeverre en op welke termijn bij de huidige (duurzame) verslaglegging van de Verzekeraars de UN Guiding Principles Reporting Framework als richtinggevend kan worden meegenomen met inachtneming van de eventuele administratieve lasten en werkbaarheid hiervan.
 - vi. Hoe externe engagementproviders bewogen kunnen worden om meer transparantie te tonen inzake engagementtrajecten over bedrijven waarin Verzekeraars hebben belegd, en welke mogelijkheden er zijn om meer transparantie over zinvolle engagement te bieden waaronder de tussen- en einddoelen, de stadia en voortgang van engagement. Relevante actoren, zoals externe engagement-providers, zullen bij het onderzoek betrokken worden.
- 5.3.3 De overheid, vakbond en ngo's zullen objectieve informatie aanleveren over de risico's, bijvoorbeeld ten behoeve van jaarthema's zoals omschreven in paragraaf 7 van het convenant.
- 5.3.4 Het vergroten van de transparantie is een leerproces waar alle Partijen aan zullen bijdragen. De Partijen zullen in convenant verband feedback geven op bovenstaande transparantieverwachtingen, mede met het oog op een voortdurende verbetering van de rapportagepraktijk en het delen van best practices.

[...]

- 7.2 De Partijen spreken af om jaarlijks, de eerste keer een half jaar na het ondertekenen van het convenant, in overleg te treden om:
- 7.2.1 Een vertaalslag te maken van de risico's komende uit een ESG due diligence procedure en/of andere bronnen naar een of meerdere Duurzame Ontwikkelingsdoelen, om vervolgens te komen tot een gedeelde jaarlijkse agendasetting op een thema;
 - 7.2.2 Deze agendasetting gezamenlijk te concretiseren in (meerjarige) SMART-doelstellingen voor de Partijen (bijvoorbeeld in de vorm van KPI's) en vervolgstappen over de positieve bijdragen van de Partijen aan de agenda. Bij het concretiseren van de agenda zal rekening gehouden worden met aandachtspunten uit andere initiatieven. De te maken afspraken zijn niet beperkt tot het beleggingsbeleid.
- 7.3 De Partijen committeren zich aan de doelstellingen, met in achtneming dat er geen 'one-size-fits-all'-benadering is voor de wijze waarop de Partijen kunnen bijdragen.¹⁴
- 7.4 De Partijen zullen in het eerste jaar afspraken maken over het thema 'klimaatverandering en energietransitie'.¹⁵

[...]

- 11.14 Bij ondertekening van dit convenant door het Verbond en ZN zijn de Verzekeraars die lid zijn van deze organisaties gebonden aan het convenant en de daarin gemaakte afspraken die op hen betrekking hebben. Partijen streven ernaar dat ook andere verzekeraars de doelstellingen van dit convenant zullen onderschrijven en dit, waar mogelijk, tot uitdrukking zullen brengen door aansluiting bij het convenant. Partijen zullen in het eerste jaar van de looptijd van het Convenant komen met een plan, met daarin activiteiten die Partijen zelf, of in gezamenlijkheid, zullen uitvoeren voor het uitdragen van de doelstellingen van het Convenant, zowel nationaal als internationaal.

¹⁴ Vanwege de diversiteit kunnen vertegenwoordigers van de ngo-geleding een mandaat krijgen van de overige ngo's om de agendasetting verder uit te werken in concrete acties voor dat doel relevantie maatschappelijke organisaties. De ngo's committeren zich aan het gekozen thema en dragen naar vermogen daaraan bij.

¹⁵ Onder andere over de wijze waarop bijgedragen kan worden aan de doelstellingen van Children's rights and Business Principles 7 en de COP21 om de wereldwijde temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius in 2100.

5.2 Bevindingen

In het Convenant zijn verschillende afspraken opgenomen die door de bij het Convenant betrokken Partijen gezamenlijk uitgevoerd dienen te worden. Het gaat daarbij om: i) het verduidelijken van de kaders voor specifieke ESG-thema's (art. 2.2); ii) samenwerking met betrekking tot engagement in het kader van ESG-due diligence (art. 4.4); iii) het verrichten van gezamenlijk onderzoek naar verschillende deelaspecten van transparantie en rapportage ten behoeve van de optimalisatie daarvan (art. 5.3); iv) het in gezamenlijk overleg vertalen van bepaalde ESG-risico's naar een of meerdere Duurzame Ontwikkelingsdoelen om te komen tot een specifiek jaarthema (art. 7.2-7.4); en v) het extern uitdragen van (de doelstellingen van) het Convenant (art. 11.14).

5.2.1 Verduidelijken van kaders voor specifieke ESG-thema's

In artikel 2.2.1 van het Convenant staat de afspraak omschreven dat de Stuurgroep binnen anderhalf jaar na inwerkingtreding van het Convenant kaders vaststelt voor verduidelijking van ESG-thema's die niet of onvoldoende in de OESO-richtlijnen of UNGP's zijn vervat.

De Monitoringscommissie constateert dat aan deze afspraak door de Partijen gezamenlijk uitvoering is gegeven met het uitbrengen (in juni 2020) van een vijftal kaders. De Monitoringscommissie stelt daarbij wel vast dat het opstellen van deze Themakaders vertraging heeft opgelopen. Op basis van de rapportages en de interviews concludeert de Monitoringscommissie dat deze vertraging gedeeltelijk te wijten is geweest aan het in par. 4.3 reeds besproken capaciteitsprobleem bij verschillende ngo's door onduidelijkheid over en vertraging van de financiering van overheidswege voor de activiteiten die zij in het kader van het Convenant verricht. Voorts is dit te wijten geweest aan de inhoudelijke complexiteit van de Themakaders en de aanvullende inschakeling van een externe partij om de kaders te herzien.

De Monitoringscommissie moedigt de Partijen aan om de Themakaders, nu deze eenmaal beschikbaar zijn, ook actief aan te wenden, in het bijzonder om het sector- en/of themagericht beleid van de verzekeringssector verder te brengen. Uit de bevindingen met betrekking tot de verzekeringssector blijkt namelijk (zie par. 2.1.2) dat 1) niet alle Verzekeraars dergelijk beleid hebben en 2) het beleid dat er is veelal beperkt blijft tot een beperkt aantal vaste sectoren (tabak, controversiële wapens) en een beperkt aantal brede thema's (mensenrechten, klimaat, arbeidsomstandigheden). De Themakaders kunnen in dit kader een opstap bieden bij verdere uitwerking van het bestaande beleid naar meer concrete thema's.

5.2.2 Samenwerking met betrekking tot engagement

In artikel 4.4 van het Convenant worden verschillende manieren benoemd waarop Partijen gezamenlijk in multi-stakeholder verband hun invloed zullen aanwenden en vergroten in de context van ESG-due diligence. In dat kader zijn zij onder meer gehouden om: i) de mogelijkheden te onderzoeken voor het optimaliseren van screening tools om ESG-risico's in te schatten en te prioriteren; ii) op basis van fictieve en bestaande casussen de mogelijkheden te onderzoeken om bij te dragen aan een effectieve toegang tot herstel en verhaal en op basis daarvan een voorbeeldset aan ESG-due diligence vragen te ontwikkelen die gebruikt kan worden tijdens een engagementproces; iii) hun kennis en onderzoek over daadwerkelijke en mogelijke impacts op ESG te delen; iv) in overleg te treden en *best practices* te delen om engagementprocessen richting bedrijven waarin is belegd effectiever te maken.

Met de uitvoering van de eerste twee aspecten dient gestart te worden binnen twee jaar na inwerkingtreding van het Convenant, dus uiterlijk in juli 2020. De uitvoering van de laatste

twee aspecten dient gedurende de looptijd van het Convenant te geschieden. De rapportage over de voortgang op deze laatste twee aspecten is reeds behandeld bij de bevindingen met betrekking tot ngo's (par. 4.2).

In de Nulmeting werd aangegeven dat Partijen reeds verschillende bijeenkomsten hadden gerealiseerd dan wel in de planning hadden staan om concrete casussen te bespreken met als doel het opbouwen van expertise bij de Verzekeraars over onder meer engagement. Het resultaat van deze sessies is gepubliceerd in een *lessons learned* document.

Uit de rapportage voor de Monitoring over 2019 blijkt dat in deze sessies nog geen onderzoek verricht is naar de mogelijkheden om bij te dragen aan effectieve toegang tot herstel en verhaal, zoals bepaald in het Convenant. Uit de rapportage blijkt dat dit specifieke aspect is uitgesteld vanwege de problemen rond financiering van de ngo's, maar dat het gepland staat voor Q3 2020.

5.2.3 Onderzoek naar deelaspecten van transparantie en rapportage

In artikel 5.3 van het Convenant staat omschreven dat Partijen met het oog op een voortdurende verbetering van de rapportagepraktijk onderzoek zullen verrichten naar mogelijkheden voor adequate transparantie en hoe hier verdere invulling aan wordt gegeven. Dit onderzoek omvat verschillende aspecten, waaronder transparantie over welke ESG-risico's of -misstanden als de voornaamste worden gezien en hoe dit leidt tot prioritering in het ESG-due diligence proces, alsook over de door individuele Verzekeraars geleverde bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Het onderzoek naar deze twee aspecten dient binnen twee jaar na inwerkingtreding van het Convenant, dus uiterlijk in juli 2020, van start te zijn gegaan.

Daarnaast dient binnen drie jaar na inwerkingtreding van het Convenant, dus uiterlijk in juli 2021, onderzoek van start te zijn gegaan naar een aantal verdere aspecten, te weten: i) relevante prestatie-indicatoren voor de rapportage over de effectiviteit van ESG-beleid; ii) hoe de transparantievereisten uit art. 5.2.3 (i)(a) van het Convenant nader geconcretiseerd en gespecificeerd kunnen worden; iii) hoe bij de toepassing van ESG-due diligence screening en monitoring plaatsvindt van nieuwe en bestaande beleggingen; iv) genomen acties na melding van ernstige misstanden; v) in hoeverre en op welke termijn de UN Guiding Principles Reporting Framework als richtinggevend kan worden meegenomen bij de verslaglegging; vi) hoe meer transparantie geboden kan worden over engagement, ook door externe engagementproviders.

In de Nulmeting heeft de Monitoringscommissie de Partijen aanbevolen zo snel mogelijk stappen te zetten om de verplichtingen in het kader van transparantie en rapportage na te leven, ook omdat dit een rol kan spelen bij het aanjagen van de ESG-processen en van de samenwerking tussen de Verzekeraars en de andere Partijen.

Op basis van de rapportage over 2019 stelt de Monitoringscommissie vast dat hierin nog geen stappen zijn gezet. Partijen geven in dit kader wel aan dat in de tweede helft van 2020 een Werkgroep zal worden opgericht die zich specifiek bezighoudt met transparantie en rapportage.

5.2.4 Vertalen van ESG-risico's naar Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

In artikel 7.2 van het Convenant hebben Partijen zich verbonden om jaarlijks in overleg te treden om een vertaalslag te maken van ESG-risico's naar een of meerdere Duurzame Ontwikkelingsdoelen om vervolgens tot een jaarlijkse agendasetting te komen op een thema. Deze agendasetting dient door de Partijen gezamenlijk geconcretiseerd te worden in SMART doelstellingen voor de verschillende Partijen en in vervolgstappen over de positieve bijdragen

van de Partijen aan de agenda. Het eerste jaarthema is opgenomen in het Convenant en betreft klimaatverandering en energietransitie.

Op basis van de rapportage over 2019 constateert de Monitoringscommissie dat het eerste jaarthema is ondergebracht in een Werkgroep die meerdere keren bijeen is gekomen en verschillende sub-thema's heeft geselecteerd, namelijk: PCAF/meetmethodes, Green Bonds en Impact Investment. Deze zijn aan bod gekomen in de Klimaatwerkconferentie die plaatsvond in juni 2019. In juni 2020 hebben de Partijen een gezamenlijke Eindverklaring opgesteld over de uitgevoerde vervolgacties als gespecificeerd in artikel 7.2.2 van het Convenant. Daarbij merken zij op dat geen rapportage is opgesteld en dat lessen zijn getrokken uit de uitvoering van het eerste jaarthema.

5.2.5 Extern uitdragen van het Convenant

In artikel 11.14 van het Convenant is onder meer bepaald dat de Partijen in het eerste jaar van de looptijd van het Convenant een plan dienen op te stellen waarin is vastgelegd welke activiteiten Partijen zelf dan wel gezamenlijk zullen ondernemen om (de doelstellingen van) het Convenant extern uit te dragen, zowel nationaal als internationaal.

Op basis van de rapportage over 2019 constateert de Monitoringscommissie dat Partijen nog geen afspraken hebben gemaakt om het Convenant extern uit te dragen. Uit de rapportage blijkt dat de werkgroep Communicatie een aantal keer bijeen is geweest, maar nog geen concrete acties heeft ondernomen en/of geagendeerd. Er is nog geen plan opgesteld voor het extern uitdragen van de afspraken in het Convenant als gespecificeerd in artikel 11.14. Uit de rapportage blijkt tevens dat door de Stuurgroep hiervoor een verzoek bij de Werkgroep Communicatie is neergelegd.

5.3 Conclusie

In de Nulmeting heeft de Monitoringscommissie de Partijen erop gewezen dat het van belang was om het momentum te bewaken van de verschillende acties die in de eerste periode na inwerkingtreding van het Convenant in gang waren gezet en om zo snel mogelijk aan te vangen met de gezamenlijke verplichtingen ten aanzien van transparantie.

De Monitoringscommissie constateert dat er in 2019 verschillende acties zijn ondernomen en producten zijn opgeleverd in het kader van de gezamenlijke afspraken, maar ook dat deze oplevering in verschillende gevallen vertraging heeft opgelopen. Hierdoor hebben deze acties en producten nog geen (waarneembare) impact gehad op de praktijk van de Verzekeraars. Ook waar het gaat om de ondersteuning van de sector op het gebied van transparantie en rapportage moeten de eerste stappen nog steeds gezet worden.

De Monitoringscommissie benadrukt dat het behalen van de in het Convenant vastgestelde deadlines van groot belang is om binnen de Convenantsperiode van vijf jaar aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Het niet behalen van de eerste deadlines voor de gezamenlijke afspraken in het Convenant heeft tot gevolg dat de gezamenlijke doelstellingen van het Convenant moeilijk(er) haalbaar lijken. De monitoring over 2019 laat zien dat er nog steeds verwarring bestaat bij de Partijen over de uitleg en/of praktische uitvoering van verschillende Convenantsbepalingen. Ook om die reden is het van belang dat zo snel mogelijk uitvoering gegeven wordt aan de afspraken uit het Convenant met betrekking tot de door de Werkgroepen te verrichten of organiseren activiteiten.

6. Afsluiting en vooruitblik

Uit de monitoring over 2019 blijkt dat er in de Werkgroepen door de Partijen nauw samengewerkt wordt aan de gezamenlijke producten om zo aan de in het Convenant vastgelegde afspraken te voldoen. Op dit moment lijkt echter beperkt gebruik gemaakt te worden van de door de Werkgroepen opgeleverde producten en bij Partijen aanwezige expertise. Uit de interviews en de vragenlijsten blijkt bijvoorbeeld dat de expertiselijst van de ngo's online staat, maar er nog geen beroep gedaan is op de aangeboden expertise. Vooral nog lijkt de sector de risicoanalyse nagenoeg volledig te baseren op informatie van *ESG-rating agencies* en nog geen beroep te doen op de thematische kennis van de ngo's. Ook blijkt uit de monitoring dat nog geen gebruik gemaakt wordt van het postennetwerk en de economische diplomatie van de overheid. De afstemming van het praktijkonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer en het jaarthema is tot op heden niet van de grond gekomen. Ten slotte blijkt uit de monitoring over 2019 dat er nog weinig één-op-één samenwerking is tussen de ngo's en individuele (niet bij werkgroepen betrokken) Verzekeraars.

De Monitoringscommissie is van oordeel dat het hier geschetste gebrek aan samenwerking een gemiste kans is voor het Convenant. De Monitoringscommissie beveelt de ngo's en Verzekeraars aan om actiever dan nu het geval is deze samenwerking op te zoeken, ook buiten de Werkgroepen en met actieve ondersteuning van de overheid. Dit vereist in ieder geval dat de sector als geheel maar ook individuele Verzekeraars actiever dan nu het geval is, gebruik gaan maken van de kennis en het netwerk van de overige geledingen, zeker waar dit ziet op het identificeren van sectorspecifieke risico's, thematisch beleid en toegang tot herstel en verhaal. Het is daarbij van belang dat de ngo's op hun beurt ook open staan om te leren van de praktijk van de Verzekeraars; de kritische opstelling van de ngo's in het Convenant is goed en nuttig, maar het komt de samenwerking ten goede als verbeteringen in het beleid en/of de werkwijze van Verzekeraars ook erkend worden door de ngo's.

De Monitoringscommissie ziet in dit kader een aanjagende en ondersteunende rol weggelegd voor het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland, zodat de Verzekeraars aangemoedigd worden om niet alleen in sector-verband maar ook op individuele basis de samenwerking op te zoeken. Daarnaast verwacht zij van de overheid, zeker in het licht van de op haar rustende *'duty to protect'*, een meer proactieve houding in het faciliteren van de Convenantpartijen en de door hen in het kader van het Convenant te bereiken doelstellingen.

Er zijn ook *best practices* van samenwerking te zien. Eén van de grootste vijf Verzekeraars geeft bijvoorbeeld aan meerdere malen gesproken te hebben met middelgrote en kleinere Verzekeraars over duurzaamheid en ESG-integratie. De Verzekeraar is van mening dat duurzaamheid niet een punt is om op te concurreren maar om op samen te werken. Deze Verzekeraar werkt ook samen met een aantal ngo's, zowel binnen een platform als één op één. De ngo's worden door deze Verzekeraar gezien als een nuttige bron van expertise, en kritiek vanuit de ngo's over specifieke bedrijven wordt gezien als een kans om de dialoog aan te gaan met de betreffende bedrijven.

Bij de monitoring over 2020 zal de Monitoringscommissie op basis van aanvullende vragen en interviews extra aandacht besteden aan de voortgang én de best practices op het gebied van samenwerking. Meer in algemene zin zal de focus van de monitoring over 2020, zoals in de inleiding uiteengezet, daarnaast liggen op transparantie en rapportage. Daarbij zullen echter ook de verplichtingen op het gebied van ESG-beleid en ESG-due diligence volgend jaar niet uit het oog verloren worden, zeker nu de deadlines voor het voldoen aan die verplichtingen volgend jaar deels verstreken zullen zijn. In de monitoring over 2020 zullen ook de kleine Verzekeraars

weer opgenomen worden, om zo een meer compleet beeld te krijgen van de stand van zaken binnen de gehele sector rondom het voldoen aan de Convenantsverplichtingen.

Verzekeringssector Internationaal
MVO | SER

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.imvoconvenanten.nl
www.ser.nl

© 2020, Sociaal-Economische raad